

דבר העורך

"איננו חייבים להיות נקיים בהגיענו לכאן, אבל לאחר הפגישה הראשונה אנו מציעים שחברים חדשים ימשיכו לבוא, ושיבואו נקיים. אנו לא צריכים לחכות למנת-יתר או למאסר כדי לקבל עזרה ממכורים אנונימיים. מעטים מאוד מבינינו מגיעים ל-NA כשהם שופעי נכונות. חלק מאתנו נמצאים כאן, משום שביט-משפט הורה להם להשתתף בפגישות. חלק מאתנו באו להציל את המשפחות שלהם. אחרים באו מתוך מאמץ להציל קריירה הנמצאת על סף הרס. זה לא משנה למה אנחנו כאן. מה שחשוב זה שאנחנו כאן. שמענו כבר שאומרים אם נביא את הגוף, הראש יבוא

אחריו. יתכן שאנו באים לפגישות עם רגשי-נחיתות. אולי אנו בין אלה היושבים בקצה האחורי של החדר, ידיים שלובות על החזה, זורקים מבטים מאיימים לכל מי שמתקרב אלינו. אולי אנו עוזבים לפני תפילת הסיום. אבל אם נמשיך לבוא, נגלה שהראש שלנו מתחיל להיפתח. אנו מתחילים להוריד את החומות ולהקשיב באמת כשאחרים משתפים. אנו עשויים אפילו לשמוע מישהו מדבר ואולי להזדהות אתו. אנו מתחילים בתהליך השינוי. אחרי זמן מה באנ-איי, אנו מגלים שלא רק הראש שלנו הגיע לחדרי הפגישות, חשוב מזה, גם הלב שלנו הגיע לשם. אחרי שזה קורה, הנסיים באמת מתחילים!"

טקסט זה לקוח מתוך הספר "רק להיום" של עמותת NA העולמית (מכורים אנונימיים). בספר 365 עמודים, כל אחד מהם מוקדש ליום ספציפי בשנה (זהו 1 ליוני). קשה להגזים בתרומתה של גישת NA וקבוצות שנים-עשר הצעדים לגוף הידע, לצורת החשיבה ולהרחבת היקף ההתנסות של עבודה קבוצתית. ההדרכה על עבודה קבוצתית עם מכורים לשעבר, אותה אני מקיים בשנים האחרונות במכללת בית ברל, מלמדת אותי פעם אחר פעם כמה מעט אני יודע על הפוטנציאל של הנחיית קבוצות. פילוסופיית העבודה של 12 הצעדים מתמודדת עם סוגיות הליבה של טיפול קבוצתי, תוך התקפה נועזת ומובנית על התגוננות היתר של המכורים. הקבוצה מוגדרת כקבוצת עזרה עצמית, היא מתקיימת ללא הנחייה מקצועית, כי אם בהובלתם של מכורים לשעבר שמתמחים בהנחה בשיטה ועברו בעצמם את התהליך המפרך. כל משתתף מוצמד לספונסר שמלווה אותו לאורך התהליך, ובמובן זה משתמשת השיטה בשילוב בין ייעוץ קבוצתי ופרטני. יאלום מציין שני הבדלים מרכזיים בין טיפול קבוצתי מסורתי לבין הווריאציות השונות של קבוצות 12 הצעדים: גישת 12 הצעדים נשענת במידה רבה על הקשר של החברים עם כוח עליון, כניעה מרצון לאותו כוח והבנת העצמי ביחס לאותו כוח עליון. ההבדל השני הוא שבעוד שטיפול קבוצתי מעודד מגע בין חברים, בעיקר בכאן ועכשיו, בקבוצות 12 הצעדים אוסרים במפורש על שיחות ומגעים ישירים בין החברים בעת הפגישה (אין שאלות ישירות, הצעות, עצות, משוב או ביקורת).

מי שמנחה קבוצות באופן קבוע ומקצועי, חשוב שיבוא לצפות לפחות פעם אחת בקבוצת 12 הצעדים ולהתוודע לתהליך מרתק זה. אתם מוזמנים לבקר באתר NA בישראל: www.naisrael.org.il

קריאה מהנה ומעשירה,
איתן

eitan.tamir@gmail.com

לפרסום במגזין פנו
לקהילת קבוצות 03-6990552
תפוצה עדכנית: 1,514 קוראים קבועים

קבוצות בעולם:
הבדלים בין הנחיית קבוצות
בישראל ובארה"ב
ד"ר חיים וינברג

השעיר לעזאזל בקבוצות:
אחריות של מי? אחריות של מה?
מונה זופניק

לשבור את האנונימיות | להיות נוכח
סאיד תלי

שילוב אמנויות בהנחיית קבוצות
נילי אלגור

הקמת ביה"ס לפסיכותרפיה
קבוצתית בביה"ס לעבודה סוציאלית
באוניברסיטת בר-אילן
מעבודה קבוצתית לפסיכותרפיה
קבוצתית
יהודית עזרא

מן המורכב אל הפשוט
הנחיית קבוצות לאיזון עצמי
ולהתמודדות במצבי דחק
על פי מודל- CMBM (Center for Mind Body Medicine)
מיכל ריינר ואילת ירון

קבוצה טיפולית לילדים - כשלם
חי (וגם בועט לפעמים)
ניצן גולדשמידט, נעמי רז, צילה
תורי-מגדסי

התהליך הקבוצתי נמשך מסדנת
ה-ODT
ערן אביב

הדיאלוג האישי כאמצעי השתקה
מדרשת אדם, המדרשה לחינוך
לדמוקרטיה ולשלום ע"ש אמיל
גרינצוויג ז"ל
אוקי מרושק קלארמן

קבוצות בעולם הבדלים בין הנחיית קבוצות בישראל ובארה"ב

ד"ר חיים וינברג

בהנחיית קבוצות רב-תרבותיות ניתן תמיד לשים דגש על הדמיון בין אנשים מתרבויות שונות, או על ההבדלים ביניהם. הפעם בצינו להתמקד בהבדלים שזיהיתי בין קבוצות בישראל וקבוצות בארה"ב. המאמר מסתמך על ניסיוני במשך 26 שנים בהנחיית קבוצות בישראל, אך רק על 3 שנים של ניסיון עם קבוצות בארה"ב, אי לכך סביר שיש כאן הכללת יתר, וייתכן שהאיפיונים שאני מזהה בקבוצות בארה"ב שייכים לקבוצות מאד ספציפיות (למשל, מטופלים מהאזור שאני גר בו, צפון קליפורניה, או השכבה הסוציו-אקונומית שמגיעה אלי). מה שמעניין עבורי הוא שחלק מההבדלים אינם נתפסים בהתחלה, מאחר ועל פני השטח, התנהגות משתפת קבוצות מאד דומה, ונדרש זמן כדי לקלוט שמתחת לפני השטח קיימים הבדלים מהותיים.

הניסיון שלי הראה שקיימים הבדלים ברקע של המטופלים המגיעים אלי לטיפול קבוצתי (או אינדיבידואלי) בין ארה"ב וישראל. מטופלים בארה"ב הם בעלי רקע הרבה יותר "קשה" ומורכב מאלו שהייתי רגיל לראות בישראל. רבים מהם באים מרקע של abuse (התעללות זו או אחרת, לא דווקא מינית) וממשפחות עם חברים מכורים לאלכוהול או סמים. מעטים מאד באים ממשפחות "פולניות" (במונחים ישראלים) עם שני הורים ביולוגיים ושני ילדים, ואחוז המשפחות המורכבות והרב-בעייתיות גבוה. כמוכן שיתכן שהבדלים אלו נובעים לא מהבדלים בין אוכלוסיית ארה"ב לאוכלוסיית ישראל, אלא מהבדלים בסוג האוכלוסייה המגיעה לטיפול.

תאמרו, אם כך, שהעבודה הטיפולית איתם בודאי קשה יותר מאשר עם המטופלים הישראלים. במפתיע, ההיפך הוא הנכון. לכל אורך הדרך, העבודה עם מטופלים ועם קבוצות בארה"ב נוחה וקלה יותר מאשר מהעבודה עם קבוצות ומטופלים ישראלים. מדוע?

הסיבה נעוצה ביחס השונה של ישראלים ואמריקאים לסמכות. לישראלים יש בד"כ מראש התנגדות לסמכות, ולפעמים נראה שהם באים לקבוצה כדי להראות למנחה שהוא לא יודע על מה הוא מדבר. קבוצה ישראלית מגיעה מהר מאד לשלב השני בהתפתחות הקבוצה (לפעמים היא מתחילה משלב זה J) - שלב הקונפליקט, וחבריה מבטאים בגלוי ובקלות אי הסכמות עם דברי המנחה. חברים בקבוצה הטיפולית שלי בארה"ב (שלא לדבר על תלמידים באוניברסיטאות שאני מלמד) פונים אלי בתואר דר' וינברג, ולא משנה כמה אני אומר שאני בא מתרבות בה רגילים לקרוא לסמכות בשם הפרטי. הנה דוגמה משעשעת להתייחסות השונה לסמכות בקבוצה: בקורס לטיפול קבוצתי שאני מלמד תלמידי דוקטורט במכון רייט בברקלי, אני מקיים קבוצה דינמית כחלק מהשיעור. אחת המטלות של התלמידים הינה לשלוח לי דף התבוננות שובעי על המתרחש בקבוצה. באחד השבועות הופתעתי לקרוא אצל כמה סטודנטים את תגובתם לכך ש"הותקפתי"

בקבוצה. לא זכרתי שום התקפה עלי בקבוצה. אחרי שהרהרתי בדבר, הבנתי שמה שנתפס בעיני כהערות ביקורתיות מינוריות שאפילו לא שמתי לב אליהן, נתפס בעיניהם כהתקפה רבת!

יחס הכבוד לסמכות יוצר שיתוף פעולה מדהים של המטופלים בקבוצה (ובמפגשים אינדיבידואליים) והופך את העבודה לחלקה ונוחה. מכיוון שהחברים בקבוצה סומכים יותר על המנחה, הם מוכנים להקשיב יותר להנחייתו. כמוכן שהדבר מקשה יותר על התפתחות הקבוצה והיחיד בשלבים מאוחרים יותר.

הבדל נוסף שהופתעתי לגלות הוא ביחס למין. באחד המפגשים של קבוצת הדינמיקה בקורס לטיפול קבוצתי שנתתי באוניברסיטת אליאנט, החלו שני משתתפים, גבר ואישה, לברר לעומק את מהות היחסים ביניהם. הם התייחסו לאירועים שנפגעו אחד מהשני, יכלו לדבר על ההשלכות שלהם, ואף לגעת במידת הקרבה שהם חשים. שמתי לב שהנושא של משיכה מינית לא הוזכר ושאלתי האם הוא משפיע על הקשר ביניהם. השתררה דממה בחדר. איש לא העז לפצות פה במשך כמה דקות. לא הבנתי מה קורה ותחושותי הפנימית הייתה כאילו זרקתי פצצה לחלל האוויר, כאילו חברי הקבוצה חושבים שאני "סקס מניאק". ביקשתי מחברי הקבוצה להסביר לי מה קרה להם בעקבות ההתערבות שלי, ולהפתעתי הם אמרו לי שלא נהוג לדבר על מין בגלוי. "מין זה משהו שעושים, לא מדברים עליו". כמעט איש מחברי הקבוצה לא דיבר עם הוריו על מין וחלק מהם לא משוחח על הנושא גם עם בני/בנות זוגם. אינני ערב לכך שאיסור זה מייצג את כלל הקבוצות בארה"ב, וייתכן שמדובר בקבוצה חברתית מסוימת בארה"ב, אבל בעקבות האירוע הזה שמתי לב לכך שהקבוצה הטיפולית שלי שכבר קיימת למעלה משנתיים, לא דיברה אף פעם על מין ומשיכה מינית!

לדגש ששמים בחברה האמריקאית על אינדיבידואליות, כבוד לאחר, וכיבוד פרטיות האחר, יש הרבה אימפליקציות לעבודה הקבוצתית. כשנכנס חבר חדש לקבוצה מתמשכת, כמעט אף פעם לא שואלים אותו מדוע הוא הצטרף (בעוד שבישראל כבר שמעתי חברים שואלים: מה הבעיה שלך?), ולפעמים ההרגשה היא שכמעט מתעלמים מהעובדה שמישהו הצטרף לקבוצה (למרות שההתייחסות הפורמלית היא תמיד חיובית ומקבלת). הכבוד (המוגזם, לדעתי, לפעמים) והקבלה של השונות יוצרים מצב בו החברה האמריקאית מוכנה לקבל "מוזרויות" וסטיות חברתיות ללא ביקורת. בניגוד לישראל, בה תיתקל בביקורת שמעולם לא ביקשת על כל צעד ושעל, בקבוצה טיפולית בארה"ב יעבור זמן רב עד שאנשים יהיו מוכנים לתת פידבק לא חיובי לחבר קבוצה בעיית, ועל המנחה לעבוד קשה כדי שחברי הקבוצה יהיו יותר אותנטיים.

בקבוצה בארה"ב, משתתפים ישימו דגש על הנוחות הפיזית והסיביתית עבורם (למשל, יביאו משען גב מיוחד לכסא שלהם) ויזכו לתשבחות על כך שהם "דואגים לצרכים שלהם". הכל טוב ויפה, אלא

שכרגיל בארה"ב הדברים מוקצנים, ולכן "הדאגה לצרכים שלי" עלולה להיות על חשבון הדאגה לקבוצה ולאחר. במתח המתמיד בין היחיד לרבים, בין אגואיזם לאלטרואיזם, הקיים תמיד בקבוצה ובחברה, מצאתי שהחברה האמריקאית נוטה להקצין את הדאגה לעצמי ובכך פוגעת בתחושת הקהילתיות והאכפתיות, בעוד שחברי הקבוצה הישראלים הרבה יותר נרתמים למאמץ משותף ולדאגה כנה לאחר. הדגש על האינדיבידואליות ועל הסובייקט על חשבון הקבוצה יוצר הבדל עמוק ולא נראה לעין בתחילה בין קבוצות ישראליות לאמריקאיות.

עד כאן כמה מההבדלים שמצאתי עד כה בין הקבוצות בישראל ובארה"ב. כפי שאמרת, סביר שיש כאן הכללת יתר. מה שחשוב עבורי (ואולי גם עבורכם) זה כיצד מעבר לתרבות אחרת, מחריפה את ההסתכלות על התרבות ממנה באתי. הרבה תופעות בחברה הישראלית ובקבוצות בישראל היו נעלמות מעיני ללא ההיכרות הנוכחית עם החברה האמריקאית.

חיים וינברג

haimw@group-psychotherapy.com

מכון טריאסט-שריג

נוסד על ידי ד"ר יוסי טריאסט ועירית שריג בשנת 1985, ופועל בתל-אביב

צוות המכון מתמחה בטיפול פרטני במבוגרים, טיפול בילדים ובנוער, טיפול זוגי, אבחון פסיכולוגי, התערבות במשבר וייעוץ פסיכיאטרי ומציע שירותים אלה כמשלמים לטיפול הקבוצתי.

כמו כן, המכון מציע למטפלים ומנחים הדרכות פרטניות וקבוצתיות. צוות המכון עובד בגישה המושפעת מהחשיבה הפסיכואנליטית וממליץ על טיפול משולב - קבוצתי ואישי במקביל.

נשמח להיות בקשר ולהוות עבורכם כתובת מקצועית...

רח' מבצע קדש 23א - תל אביב
triest-sarig@bezeqint.net

המסלול האינטגרטיבי להנחיית קבוצות בגישות הוליסטיות

מנחי קבוצות בגישות הוליסטיות התוכנית להכשרה דו-שנתית

מטרות התוכנית - להכשיר מנחים להנחות קבוצות בגישה רב-תחומית המשלבת התפתחות בקבוצה בתחומי הגוף, הרגש התודעה והרוח, ולהקנות ידע וכלים להנחיית קבוצות בתחומי הבריאות, החינוך, הרווחה וההעצמה האישית.

תחומי הלימוד - פסיכולוגיה הוליסטית בהנחיה, תיאוריות של התפתחות הקבוצה, מיומנויות בהנחיית קבוצות, מודלים לעידוד תהליכי שינוי, מבוא לתורת הנפש הבודהיסטית, מיינדפולנס - מיומנויות בסיס, אומנויות וריפוי, דרך הגוף - סדנה בתנועה וקול, מפילוסופיה בודהיסטית להנחיית קבוצות, הינשוף והמרפא - שאמאניזם בהנחיית קבוצות, דרמה יצירתית, מטמורפוזות-מסע מטפורי בנבכי הנפש, שילוב אומנויות ההבעה בהנחיית קבוצות, כלים להערכת פסיכופתולוגיה בקבוצה.

התוכנית להדרכת עמיתים: תוכנית הדרכה חד שנתית לאנשי מקצוע

מטרת התוכנית - לאפשר למנחי קבוצות לקבל הדרכה בתחום עבודתם בשדה אגב הרחבת מיומנויותיהם כמנחים והעמקת הלמידה של הגישה האינטגרטיבית בהנחיית קבוצות.

תחומי הלימוד וההדרכה - התוכנית משלבת מודלים להתפתחות אישית בגישה האינטגרטיבית, הדרכת עמיתים בסביבה קבוצתית מאפשרת, הדרכה אישית, העמקת הידע בתחומי גוף-נפש, אומנויות, מודלים משפחתיים וזוגיים, עבודה עם נוער ועבודה במשחק. זאת בשילוב עם העמקה בתיאוריות בהנחיית קבוצות.

לפרטים ולהרשמה

מנהלי התוכנית:

ד"ר תמיר רוטמן 054-5953234
rotman@free-center.org
מילי שטוקפיש 050-5621283
milystok@013.net.il

משרד: 09-7727164

מזכירות: שיחת חינם 1-800-22-45-25
www.center.wincol.ac.il

השעיר לעזאזל בקבוצות: אחריות של מי? אחריות של מה?

מונה זופניק

ב-19.5.09 נתתי הרצאה על השעיר לעזאזל בקבוצות במסגרת מועדון מנחים בתוכנית להנחיית קבוצות למודי המשך בבית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר-אילן.

כמה שאלות הנחו אותי בבחירת הנושא הזה:

1. הבחנתי שכמעט בכל קבוצה שהנחתי או לימדתי בה, נוצר שעיר לעזאזל. אנשים שונים בקבוצות שונות מגיבים באופן שונה כאשר הם בתפקיד הזה- יש שעוזבים, יש שנשארים עד סוף הקבוצה, אך משתתקים, ועוד.

2. ראיתי שלמרות שזוג מנחים מסוים מנחה את אותן קבוצות- ישנן תגובות שונות לניסיונות שלהם- על ידי שיקופים, פירושים- אישיים או קבוצתיים - לעזור לשעיר לעזאזל לצאת מתפקידו.

3. בארגונים - לעתים המורה - מרצה הופך לשעיר לעזאזל.

המושג שעיר לעזאזל לקוח מהסיפור התנ"כי של אהרון, שמודה בכל החטאים של בני ישראל מעל ראשו של עז- שלאחר מכן נשלח למדבר- כאשר הוא כביכול נושא עליו בצורה סימבולית את כל חטאיהם של בני ישראל.

פרופ' רני גירארד - קתולי אדוק ופרופסור לשפה הצרפתית, לספרות ולחקר התרבות, טוען שרוב האנשים לומדים לחשוק על ידי כך שהם לוקחים אנשים אחרים כמודלים לחיקוי - תהליך שמכנה גירארד mimesis. כשאנשים חושקים באותו אובייקט- התוצאה היא קנאה, תחרות ובסופו של דבר אלימות. האלימות, לדעתו, גורמת לאנשים להיות יותר ויותר דומים אחד לשני ונסחפים להיות חלק של תהליך משותף הנקרא "הדבקויות מימטיות". לדעת גירארד הדתות הראשונות נוצרו כאשר אנשים תיעלו אלימות על קורבנות סורוגאטיות- דהיינו על שעירים לעזאזל, כדי לשמור על החברה מהתפרקות. הוא מביא את המיתוס של אדיפוס כאחד הדוגמאות לתופעה זו. אני הדגמתי שגם המלט במחזה של שייקספיר - הוא קורבן - שעיר לעזאזל - להזדהות השלכתית של השיגעון שקיימת בממלכה. הראיה הקבוצתית אפשרה מבט בעיסוק יתר בהמלט של כל הסובבים אותו- הם (המלך, המלכה, חבריו) שאלו איפה הוא, מה משגע אותו, וכדומה. קטעים מההצגה הוצגו לקהל (דרך סרט עם מל גיבסון) כדי להדגים את התזה הזאת.. תפישה קבוצתית זו שונה מזו של פרויד שהדגיש את הדינמיקה האדיפלית במחזה של "המלט". מבחינת ראייה קבוצתית מנקודה פסיכואנליטית, הזדהות השלכתית הינה מנגנון ההגנה המרכזי שקבוצה משתמשת בה כדי ליצור שעיר לעזאזל.

נתתי בהרצאה דוגמאות של מרצים, מנחים ו/או מפוטרים בארגונים שהופכים לשעירים לעזאזל ולסיבות המערכתיות לכך.

נראה שהתפקיד בקבוצות סגורות - נוצר בשלבים הראשונים של הקבוצה כשיש שימוש במנגנוני הגנה פרימיטיביים - פיזול, הכחשה, הזדהות השלכתית. הדיון התמקד בשאלה האם מישוהו יכול לצאת מהתפקיד הזה בכלל? האם התפקיד שומר על הקבוצה? על המנחה? מתי מנחה אחראי על הקיפאון של התפקיד של שעיר לעזאזל בקבוצה? מתי המנחה משותק לנוכח תפקיד זה בקבוצתו?

לבסוף התמקדתי על האחריות של הסובייקט - מי נוטה יותר "להתנדב" לתפקיד זה? (למשל משהו שהיה הפציינט המזוהה במשפחה, מישוהו עם הרבה רגשות אשמה וכו'). גם טענתי שאנשים המסוגלים למה שארונס (2000) מכנה self-reflexivity לפני כניסתם לקבוצה, לא יכנסו לתפקיד שעיר לעזאזל מלכתחילה - או שיוכלו לזוז ממנו לאחר קבלת משבב מהקבוצה ומהמנחים.

מונה זופניק

פסיכולוגית קלינית מומחית ומדריכה

מרצה, מנחה ומדריכה בתוכנית להנחיית קבוצות, לימודי המשך בבית הספר לעבודה סוציאלית אוניברסיטת בר-אילן

מרצה ומדריכה בתוכנית לפסיכותרפיה, בית הספר לרפואה על שם סקלר, אוניברסיטת תל-אביב. קליניקה פרטית בגבעתיים.

המכללה האקדמית בית ברל
חברה, תרבות, אמנות וחינוך

הנחיית קבוצות בחברה מרובת תרבויות

בראשותו של ד"ר אמיתי המנחם וסגל מרצים הטרוגני המגיע מתחומי הפסיכולוגיה הקלינית והחברתית-פוליטית, האנליזה הקבוצתית, היעוץ הארגוני והחינוכי, העבודה הסוציאלית והטיפול באמנויות.

תיאוריות: ד"ר אריאלה בארי בן ישי, ד"ר מיה כהנוב, ד"ר ליאת יכניץ, ד"ר רובי פרידמן, ד"ר אמיתי המנחם, ד"ר יצחק מנדלסון ומר נתי ברנט. **סדנאות לימוד והדרכה:** תמי אלעד, חגית זלצברג, רונית נבו, עירית דותן, אליאס עידי, תמי איילון, חוסה בבצ'יק, ארנונה זהבי, נילי אלגור, סאיד תלי ומרים שפירא.

החלה ההרשמה ללימודים:

- **דו-שנתיים** לקראת תעודת הסמכה מבית ברל
- **תלת-שנתיים** לקראת הסמכה נוספת מהיחידה להנחית מבוגרים במשרד החינוך
- **לקראת תואר שני** בדמוקרטיה מהאוניברסיטה הפתוחה
- **להתמקצעות בהנחיה והמשך לזוי מקצועי** לבוגרי/ות התוכנית ותכניות ההנחיה מוכרות

תכנית מיועדת לבוגרי מדעי החברה, ההתנהגות, הטיפול והחינוך, אנשי הדרכה, יעוץ ומשאבי אנוש המבקשים להתמקצע בהנחיית קבוצות ותהליכי שיח ודיאלוג בין קבוצתיים בחברה בעלת הטרוגניות זהותית רבה.

התכנית משלבת:

- גישות פסיכולוגיות קלאסיות עם אוריינטציה סוציולוגית קבוצתית
- עבודה תוך אישית, בין אישית ובין קבוצתית בהנחיה
- עבודה רגשית עם העלאת תודעה חברתית/פוליטית
- הובלת תהליכים בחברה בעלת הטרוגניות גבוהה
- יכולות הנחיה במצבי אי ודאות מורכבות וקונפליקט מתמשך
- מפגש עם גישות מגוונות בהנחיה בפיתוח תפיסה אקלקטית
- למידה תיאורטית עם התנסות בקבוצה קטנה, בינונית וגדולה
- התמקצעות בהנחיה סביב תוכן (תוכן/תהליך)

התכנית משלבת למידה התנסותית ותיאורטית, עם פרקטיקום בשטח מלווה ספרוויזיון הסטודנטים/יות הופכים/ות להיות חלק מקהילה מקצועית המלווה אותם/ן מתחילת ההכשרה ביסודות, לאורך התפתחותם כמנחי קבוצות מקצועיים ובהשתלבות בעולם העבודה.

הלימודים מתחילים ב- 18.10.2009

ראיונות קבלה ב- 26.6.2009

לפרטים נוספים באתר:

<http://www.beitberl.ac.il>

מרכז מידע * **ב י ת ב ר ל** (*357375)

טלפון נוסף: 09-7476339 דל"ק

לשבור את האנונימיות | להיות נוכח

סאיד תלי

עיניהם והם נעשים מודעים ומתביישים. הידיעה לעיתים מביישת ולכן יש המוותרים על התשוקה לדעת, ולא רוצים לדעת מה קורה בצד השני אצל האחר.

לאחרונה הגיע לידיעתי שבשנת 1930 פנה ד"ר חיים קופלר, מקרן היסוד - המגבית המאוחד לישראל, לפרויד וביקש את תמיכתו במאבק היהודי ואת גינוי הערבים על הפרעות שלהם בשנת 1929. פרויד גנה כי הוא אמנם "גאה באוניברסיטה שלנו בירושלים ושמה מהשגשוג של היישוב היהודי" אך במקביל הוא מחזיק בעמדה מפוכחת, רציונאלית וביקורתית כלפי הפרויקט הציוני בפלסטין ושאינו בטוח אם זה מה שהפונה אליו, ד"ר קופלר, ובעיקר ההמון רוצה ויכול לשמוע ולקבל ממנו. ההמון בטח ירצה לשמוע משהו משלהב ויצרי שאיני יכול לספק לו. במובן הזה פרויד מסמל יכולת שאין לכולנו באופן טבעי ובוודאי במצבי מלחמה לגבש עמדה מתבוננת ורציונאלית אודות המציאות והיחסים עם האחר מבלי שהיה לו מפגש משמעותי וממשי עמו. עמדה זו מסמלת את החשש מהיסחפות אחר היצר הערדי של צמצום הסופר אגו והאדם הפרטי בתוך הקבוצה ומחוצה לה. המסקנה שלי מכל הדיון הקצר פוסט המלחמה היא שמוטלת עליי החובה להיות נוכח במפגש עם היהודים דווקא בעתות משבר גם אם זה לא נעים וקשה לשנינו. וכאשר אני יושב בסלון עם בני משפחתי, ואין בסביבה אף יהודי, והשיחה גולשת לדיבור של אנטי והשלכות קיצוניות, לקחת על עצמי תפקיד ולעשות מעשה שלומי אלדר. להנכיח במקום את היהודי הסובייקט המתבונן בשיחה.

אסיים בקטע משיר של המשורר הפלסטיני מחמוד דרוויש, שתרגם לדיאלוג במובן העמוק שלו, ביטא במילים את כעסו, כאביו ותקוותו של העם הפלסטיני האמין וקיים בפועל מפגשים עם הצד היהודי:

**אני או הוא,
כך מתחילה האהבה
אך היא נגמרת בפרידה מביכה אני והיא...**

**אני או הוא כך מתחילה המלחמה
אך היא נגמרת במפגש מביך
אני והוא...**

חשבתי בעקבות הקטע של דרוויש שקשה ומביך להיפרד מפנטזיות אהובות ומוכרות הן ברמה האישית והן ברמה הקבוצתית-לאומית. מביך גם לשבת עם האויב. בסוף, כפי שאפשר להבין למרות זאת, אין ברירה וזה קורה. בגדילה ובתפתחות הטבעית שלנו אנו נפרדים מדברים מוכרים ופוגשים דברים שעד כה הפחידו אותנו. אם כך הם פני הדברים אז כדאי וצריך להתמודד עם המבוכה ושאר הרגשות הלא נעימים, להיפרד מהמוכר, והאהוב שאיננו עוד מציאותי ולפגוש את הלא מוכר והמפחיד שייתכן שיאפשר לנו היחלצות והתקדמות.

מזמין את כולם להיות נוכחים בכנס ה-14 של עמותת ב"סוד שיח". "ההיינו כחולמים"? הכנס יתקיים במתחם פנימיית "נתיב מאיר" בירושלים, בימים 22-20 ליולי הקרוב.

הפוך שאם סאיד לא היה נוכח הוא ואולי אחרים, היו מרגישים יותר חופשי לומר דברים קשים שהנוכחות שלי לא אפשרה.

צריך לציין שבשני המפגשים האווירה הייתה דחוסה ברגשות קשים והמשתתפים ביטאו תחושת של אשמה, חוסר אונים בושה, כעס, בלבול וחורדה. חלק התביישו מהרס העיר עזה והפעלת הכוח המוגזמת ואחרים מכך שלא הושלמה המלאכה ושלא הופעל מלוא הכוח. יכול להיות ששני המשתתפים ביטאו ברמה האישית תחושה אותנטית, אך אני מצאתי את עצמי, בעקבות האמירות של שניהם, חושב על מה עושה הנוכחות שלי לסביבות היהודיות בהן אני נמצא ועובד. נזכרתי שלרוב, כשאני נכנס למקומות שבהם יש רק יהודים, ברגע שאני נכנס אני קולט שיש שינוי של נושא השיחה ושלרוב לא מדברים איתי ו/או מולי על המלחמה ושאיילו בקבוצה בה אני מטפל מתקשים לדבר בצורה חופשית על המלחמה. יש לעיתים ניסיונות של גישוש וסקרנות לדעת מה עובר עליי ואיך אני מרגיש אך לרוב כשהם מצליחים לדובב אותי ומביינים שלא בהכרח אני חושב כמותם השיחה מסתיימת כי שנינו, גם הם וגם אני, חשים שהיא עלולה להוביל למקומות לא נעימים של קונפליקט.

מה עושה הנוכחות שלי כמייצג של האחר האויב בעת מלחמה לצד השני וההפך מה עושה המפגש שלי עם הצד היהודי לתהליכים הנפשיים של התמודדות עם המלחמה. אני חושב שהמפגש עם האחר והדיאלוג עמו מרסן את החלקים היצריים ומצמצם את השימוש במנגנוני ההגנה הסכיזו-פרנואידיים של פיצול והשלכה.

למשתתף השני, שטען למעשה באופן מסוים נגד נוכחותי, עניתי "שאני שמח שהנוכחות שלי הגבילה אותו מלשחרר דברים קשים יותר ממה שהיה במפגש שלעיתים אנו זקוקים לנוכחות חיה ואנושית של האחר על מנת לא לעשות או לומר דברים קשים אנו זקוקים לאחר נוכח בתוכנו".

בעתות מלחמה אנחנו מוחקים את האחר ומטשטשים אותו עושים אותו, ללא אנושי, וכך מקלים על עצמנו גם לבצע נגדו פשעים מוצדקים ללא שום ייסורי מצפון או בושה וגם לומר עליו כל מה שבא לנו מהמקומות הכי יצריים שיש. שלמה אלדר העיתונאי, עשה לישראלים הכרות אישית עם ד"ר אבו אלעיש. האחרון שבר לישראלים את האנונימיות של אדם אחד בעזה והנכיח אותו כאדם אצלם באמצע הסלון ובכך פתח דיון ויצר סדק בחומת המגן שיצרו סביבם תומכי המלחמה.

על פי סרט, בושה מתעוררת עקב חוסר הנעימות מהמעבר מסובייקט לאובייקט, מעמדה של מתבונן באחרים לעמדה של מתבוננים בי. המצב של נוכחות של שני אנשים, סובייקטים המתבוננים זה בזה, מעורר רגש של בושה. במצב של סובייקט אובייקט האובייקט נטול יכולת להתבונן בי בחזרה אני נטול בושה ואני עושה פעולות אנטי חברתיות ללא ייסורי מצפון. ברגע שהיהודי והפלסטיני נוכחים זה לצד זה כשני סובייקטים ייתכן צמצום של פעולות הרסניות וחסרות מעצורים אחד כנגד השני. בסיפור ה"נתכני", חוה ואדם אוכלים מעץ הדעת, נפקחות

ביום שאמור היה להיפתח הכנס ה-14 של עמותת ב"סוד שיח" (בה אני חבר וועד מנהל) נפתחה המתקפה על עזה. הכנס לקידום הדיאלוג לעומת זאת לא נפתח עקב מיעוט בנרשמים. למלחמה הזו היו תומכים רבים, לפחות על פי סקרי דעת הקהל. הרוב חשב שזו, יותר מהמלחמות הקודמות, שגם הן היו צודקות, לבטח המלחמה המוצדקת ביותר!

למרות הזמן הקצר אובייקטיבית שעבר מאז נגמרה המלחמה האחרונה, בחוויה הסובייקטיבית שלי ואולי של אחרים, היא נראית כבר כמו זיכרון רחוק. אני מניח שבאופן טבעי והסתגלותי, חוויות חזקות ולא נעימות כמו שכתפה עלינו המלחמה האחרונה, מוצאות מהר את עצמן מורחקות ומודחקות פנימה אל האזורים הרדומים של המוח.

כשברקע תרגיל חירום גדול שאולי מתריע ומנבא מלחמה חדשה וגדולה, ממשלת ימין פוליטי וכלכלי שרוצה להפקיע ממני את הזכות היסודית של אזרח, את הנכבה למשל, ובאופן כללי תחושה של חרדה וחוסר ביטחון מהמצב הקיים ומהעתיד לבוא, מצאתי לנכון ללכת נגד הנטייה הטבעית ולחזור ולזכור את המלחמה האחרונה. לנסות להתבונן ולו בזווית העין ובקצרה במה שקרה שם, לנסות ללמוד מזה משהו על עתידו של הדיאלוג בין ערבים ליהודים. לתרום ולסייע לנו לשרוד ולהתמודד טוב יותר עם האתגרים של התקופה. אני מציע לכולנו לעשות זאת, לזכור ולא לשכוח את מה שחשנו וחשבנו ברמה האישית.

אני זוכר שהייתי בהלם מהעוצמה של המלחמה, כמות ההרג והשנאה, העליהם ונאומי הנקם. בשלב הראשון של המלחמה ניסיתי ללא הצלחה להתנתק מכל מה שקורה שם בעזה ובדרום. חשתי נרדף על ידי זרועותיה הארוכים של המלחמה. בכל מקום דיברו עליה בחדשות, בערוץ הספורט ובערוצי הילדים, ברחוב בעבודה, בלימודים. בעיקר היא תקפה אותי מבפנים, סבלתי הייתי חסר אונים, ללא מילים משותק ושותק לא יכול לבטא את המילים, מפחד לומר את המילים די למלחמה במקומות שתבעו "להכות בהם" ולהמשיך עד שתהיה הכרעה ברורה.

אט אט, בזכות מסגרות שעודדו דיבור ושחשתי בהן מוגן, הפכתי מנרדף וחמקן מהמלחמה לרודף שלה. הפכתי לפעיל נגדה והייתי שותף בארגון התכנסויות אנטי מלחמתיות.

הכנס ה-14 של ב"סוד שיח", אמנם בוטל, אך העמותה, מתוך תשוקה ומחויבות לקידום הדיאלוג, יזמה שני מפגשים תחת הכותרת מלחמה על הדיאלוג - דיאלוג בעת מלחמה. המפגשים הונחו על ידי גבי מרים שפירא, מר מישאל חירורג ואנוכי. לשני המפגשים הייתה היענות והגיעו אליהם ביחד כחמישים משתתפים.

במפגש הראשון הייתי שותף, מסיבות טכניות, בהנחיית החלק השני בלבד. אחד המשתתפים פנה אליי ואמר "חבל שלא היית בחלק הראשון, אני חושב שהיית נוכח למרות היעדרותך ושמה שנאמר היה נאמר גם אם היית נוכח פיזית". במפגש השני משתתף אחר אמר תוך שהוא פונה לקבוצה, משהו

שילוב אמנויות בהנחיית קבוצות

נילי אלגור

לה את הפוטנציאל להביא מודעות חדשה לזה שעושה את האמנות ולא לה - שחולקים איתו את היצירה.

שילוב אמנויות בהנחיית קבוצות מייצר למידה חדשה של visual knowing ומאפשר התנסות חווייתית ייחודית שניתן לגלות באמצעותה עד כמה עמוקה ומגוונת היכולת הרגשית של המשתתפים, ברמה אישית, בינאישית וקבוצתית ומכאן הרחבה של אופק ההתבוננות שלנו והבחירה לייצר "קשת בענן" על מסע חיינו.

נילי אלגור

מ.א. טיפול בהבעה ויצירה והנחיית קבוצות

איך בונים ספינה ?

אוספים אנשים ונוטעים

בהם את האהבה

והכמיהה לים הרחב

הגדול והאינסופי-

ולא אוספים אנשים

ואומרים להם לאסוף עצים

להכין תוכנית

ולבנות ספינה

אנטואן דה-סנט אקסזופרי

בשבילי זה הביטוי המהותי של שילוב אמנויות בהנחיית קבוצות. בשבילי, כמטפלת בשילוב הבעה ויצירה ומנחת קבוצות, לעבוד עם אנשים בשילוב אמנויות - זאת הזמנה או יצירת מוכנות לפתוח תמונות חיים יותר מורכבות.

זה כמו הצצה לאלבום תמונות פנימי - על תמונות שצולמו ואחרות שלא צולמו, שחקוקות בגוף, בלב ובנפש. יש כאן הזמנה למסע הנותן יותר ביטוי ויזואלי לתהליכי חיים פנימיים וחיזוניים. מייצר כמיהה וערגה לים הרחב והאינסופי המאתגר את אופק נפשו של האדם.

האמנויות פותחות דלת ומאפשרות הצצה לעולם הפנימי שלנו ומזמינות אותנו למסע שם. המסע יכול להיות לא מכוון, אבל יכול להיות בהתכוונות ללכת לשם מבלי לדעת כיצד זה קורה. זה כמו להתייצב בפני עצמנו לנוכח היקום [או הקבוצה, לחוות את עצמנו מבלי לדעת, להיות האובייקט האמנותי, להיות התוצר שיצרנו. קארל יונג מתאר את תהליך האינדיבידואציה כתהליך של יצירה, שבו אדם יוצר את עצמו, את אישיותו, את חיו מתוך דיאלוג מתמשך בין המודע ללא מודע. עד כמה אנשים מודעים לים הגדול והרחב והאינסופי בתוכם?

שילוב אמנויות בהנחיית קבוצות הוא התנסות חווייתית ולמידה של המשמעות של המפגש האקספרסיבי במימד האישי, התוך אישי, הבינאישי והקבוצתי בקבוצה. המנחה לא אמור להיות אמן כי התכונה הבסיסית הנחוצה לו היא לאהוב להיות עם אנשים, היותו איש אמפטי, ההנאה מההתרגשות של קבוצה ויכולת להניע ולנוע עם המורכבויות של ההתנהגויות האנושיות.

כאשר האמנות נכנסת לקבוצה, היא מביאה את המשתתפים להתמקד בפעילות קבוצתית, דרך צורה לא מוכרת של תקשורת. ההתבוננות באמנות ברמה של תוכן ותהליך קבוצה היא לא כביטוי אסתטי אלא כתוצר ויזואלי שמשקף מחשבות, רגשות ותהליכים פנימיים של המשתתפים.

האמנויות המשולבות בהנחיה מביאות ביטוי ויזואלי, היוצר אינטרוולים בזמן, מאפשר שליטה ומקטין את מידת החשיפה שמפחיתה את החרדה סביב ביטוי מילולי או גילוי מילולי לא בשל. ולבטא לפעמים את מה שעליו אי אפשר לדבר, באותו רגע. כמו אפסור לקול השקט לבטא את עצמו ולקול המדבר לשתוק שם.

כאשר נעשה שימוש באמנות, החוויה נעשית מוחשית בתוך הכאן ועכשיו למרות שהנושא התייחס לעבר. התוצר האמנותי מספק לקבוצה פעילות שיש

הזמנה לקבוצות הקריאה של קהילת קבוצות

שלום רב,

הנך מוזמן/ת להשתתף באחת מקבוצות הקריאה על הנחיית קבוצות.

מתקיימות שלוש קבוצות מקבילות בת"א, חיפה וירושלים, אחת לשלושה שבועות, בימי חמישי, בין השעות 20:00 ל-22:15.

קבוצת הקריאה תתכנס ל-14 פגישות וישתתפו בה שמונה עד תריסר משתתפים קבועים. כל משתתף יקבל מקראה עם המאמרים הרלוונטיים.

בנוסף למפגש הפתיחה ולמפגש הסיום, נעמיק בתריסר המפגשים ב-4 יחידות תוכן:

נושא היחידה	תיאורטיקנים שייסקרו
פגישות 2-4: הגישה המערכתית והאסטרטגית	אגזיראן
פגישות 5-7: הגישה ההתייחסותית בדגש על טיפול קבוצתי	מיטשל, בנג'מין, ארון, אוגדן והופמן
פגישות 8-10: הגישה האנליטית, יחסי אובייקט בקבוצות ופסיכולוגיית האגו	פוקס, ביון, ויניקוט, בולאס, פייברברן וקרנברג
פגישות 11-13: שימוש באמצעים קוגניטיביים-התנהגותיים, קו-תרפיה דיאלקטית, קבוצות גוף-נפש	בק

המשתתפים יבחרו איש מקצוע בכיר שיוזמן להנחות מפגש אחד בנושא שייבחר. תיידרש קריאה בין המפגשים ושיתוף בחומרים מהפרקטיקה.

עלות: 100 ₪ למפגש + מע"מ. העלות כוללת קפה וכיבוד קל.

תנאי קבלה: ניסיון בהנחיה והכשרה פורמלית בתחום ברה"ן או הנחיית קבוצות. הקבוצות תפתחנה במאי 2009.

בסיום השנה, יידרש כל משתתף להגיש עבודה בנושא ספציפי שיסוכם עם המנחה. ללומדים שיעמדו בדרישות תוענק תעודת סיום מטעם קהילת קבוצות.

מנחה: איתן טמיר, מדריך ומלמד הנחיית קבוצות באוניברסיטת חיפה, אוניברסיטת ת"א, שלוחת אוניברסיטת לסלי, סמינר הקיבוצים, מכללת בית ברל ומכללת לוינסקי; מדריך על הנחיה בצוותים מקצועיים בשירות הציבורי; מנהל קהילת קבוצות; תלמיד בתכנית לפסיכותרפיה ממוקדת, אונ' בר אילן. פסיכולוג, MA.

להרשמה: 03-6990552

הורים מנחים ומתמוזצים - זין צרכים ואמסאזים

סדנאות קיץ למנחי קבוצות הורים ומשפחה
7-5 ביולי 2009 י"ג - ט"ו בתמוז תשס"ט

ומה במרכז בשנה הקרובה (תש"ע)

אימון ואימון אישי בקבוצה, הכשרת מאמנים - בגישה ההתייחסותית
תוכנית חד-שנתית בשיתוף המרכז לאימון בקבוצה, בהנחיית כרמלה קיט ומיקי גרבר.
מודל חדשני וייחודי המשלב את הכוח והעוצמה של האימון האישי עם התהליך והמשאבים של קבוצה קטנה.
למודי תעודה לאנשי מקצוע מתחום יחסי הסיוע: מנחי קבוצות, יועצים, מטפלים ומדריכים

יום רביעי, 16:00-21:00
שכר לימוד: 1,800 ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן)

טאואיזם, ההומניזם של המזרח, כמקור השראה לתהליכי שינוי וצמיחה
תוכנית חד-שנתית בהנחיית: דב אבן-זהב, פסיכולוג, מנחה בכיר בצוות המרכז להורות ומשפחה
פיתוח דרכים אישיות ליישום המימד הטאואיסטי-הומניסטי בעבודה האישית והמקצועית.
"אנחנו מקשיבים יותר מדי לקולות מבחוץ במקום להקשיב לקול הפנימי שבתוכנו שאומר לנו לאן ללכת". (בנג'מין הוף, הטאו של פו).

יום שני, 18:00-21:30
שכר לימוד: 4,500 ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן)

סיפור של יחסים אנושיים בראי הכלים האמנותיים
תוכנית חד-שנתית בהנחיית: רחל אסתרקין - קולנוע; מילי שטוקפיש - אמנות; אסתי ג. חיים - כתיבה יוצרת; דר' אסתי אבנון - כלב - פסיכודרמה
פיתוח אישי והעצמת אנשי מקצוע להתבוננות ביחסים אנושיים באמצעות מפגש עם קולנוע, דרמה, כתיבה יוצרת ואמנות פלסטית

יום רביעי, 10:15-13:45
שכר לימוד: 3,750 ש"ח (צמוד למדד המחירים לצרכן)

נשמח לראותכם איתנו,
צאלה ואורית

משרד החינוך,
האגף לחינוך מבוגרים,
המחלקה להורים משפחה וקהילה

סמינר הקיבוצים - המכללה לחינוך לטכנולוגיה ולאמנויות
בית הספר ללימודים מתקדמים

המרכז להורות ומשפחה
טל: 03-6902375

דרך נמיר 149 תל אביב טל: 03-6902375

מעבודה קבוצתית לפסיכותרפיה קבוצתית

יהודית עזרא

לפסיכותרפיה קבוצתית השואפת להתאים עצמה לקוד האתי והסטנדרטיזציה המקובלת בעולם בתחום הטיפול הקבוצתי ובקרב גם בארץ. התוכנית מיועדת להכשרת אנשי מקצוע מתחום הטיפול הנפשי ומציעה מרחב להעמקה תיאורטית והתנסות חוויתית בפסיכותרפיה קבוצתית.

מרכזת התוכנית: יהודית עזרא M.A, עובדת סוציאלית ואנליטיקאית קבוצתית, מלמדת בביה"ס לעבודה סוציאלית - בר אילן.

בסגל ההוראה של התוכנית חברים: אנליטיקאים קבוצתיים ומטפלים מהמובילים בתחום הטיפול הקבוצתי בארץ.

אנו תקווה כי יוזמה זו תעלה את מודעות החשיבות בטיפול הקבוצתי ותקדם את רמת המקצועיות של העוסקים בתחום.

ד"ר טובה ידידיה

סגנית ראש ביה"ס לעבודה סוציאלית

יהודית עזרא

מרכזת התוכנית, ביה"ס לעבודה סוציאלית, יושבת ראש משותף העמותה לטיפול והנחיה קבוצתית.

מקורות

א.דיטרוי. ח.ויינברג (2008) "טיפול בז'מני, העברה נגדית והשלישי האנליטי", בתוך מקבץ כרך 13 הווארד ד. קייבל (2006) "התפתחות הקבוצה- כמכלול ותיאורית יחסי אובייקט: מהשלכה להפנמה". בתוך מקבץ 11.

י. טריאסט (2003) "סוגיות אתיות בטיפול קבוצתי". בתוך ג. שפלי י. אכמון ג. וייל (עורכים) סוגיות אתיות במקצועות היעוץ והטיפול הנפשי.

Foulks S.H. (1990[1971]). Access to unconscious processes in the group analytic group. In Foulks E.(Ed) .S.H. Foulks: Selected papers .London : Karnac Books
Foulks S.H. (1990[1971]). The group as a matrix of the individual's mental life . In Foulks E.(Ed) .S.H. Foulks: Selected papers .London : Karnac Books

ביה"ס לעבודה סוציאלית באוניברסיטת בר-אילן, שהיה החלוץ בשילוב העבודה הקבוצתית כמתודה בלימודי תואר ראשון בעבודה סוציאלית, מוביל צעד נוסף בתחום, בהקמת תוכנית תלת שנתית לפסיכותרפיה קבוצתית.

ראשית ההתפתחות בשנות ה-60 החלה ביוזמת חברי סגל ביה"ס שסיימו את לימודי העבודה הסוציאלית בארה"ב והכירו בחשיבות המתודה הקבוצתית והנחלתה במסגרת לימודי עבודה סוציאלית בבר אילן. לימודי המתודה שילבו בין הוראת התיאוריה והתנסות בהנחיית קבוצות במסגרת ההכשרה המעשית במסגרות הרווחה בשרות הציבורי.

במשך שנים רבות עסקו בעבודה קבוצתית בארץ בעיקר עובדים סוציאליים. פסיכותרפיסטים נהגו לראות בדינמיקה הנוצרת בטיפול האישי כדיכוטומית לזו של הטיפול הקבוצתי. על רקע הנחה זו נמנעו ולעיתים אף הפחיתו מערכו של המרחב הקבוצתי כמרחב טיפולי.

ניסיונות הפרדה אלו בין היחיד לחברה הוגדרו על ידי פוקס (1990) כהפשטות מלאכותיות שעמדו לרועץ בדרך לפרדיגמה חדשה אותה ראה כמחזיקה ביחסים מורכבים אך גם מפויסים יותר בין הפנים והחוץ.

פרדיגמה זו חוללה שינוי בתפיסת המודעות הסוציו-תרבותית והשפעתה על אופי המפגש הטיפולי. שוב אין מדובר ביחסי גומלין גרידא במונחי ההיסטוריה האישית שבין המטפל למטופל בחדר, כי אם בתבנית רגשית מורכבת יותר של העברה והעברה נגדית, המתרחשת במסגרת של רשת חברתית עכשווית והיסטורית (קייבל 2006).

כיום מכירה הקהילה הטיפולית לא רק בערכה הייחודי של הקבוצה כמרחב פוטנציאלי שמעבר להעברה הדיאדית, כי אם גם ביתרונות של מסגרות השילוב השונות שבין הטיפול האישי והקבוצתי. במסגרות אלו יוצרים המטפלים והמטופלים מרחב ביניים, מעין ישות טיפולית חדשה המתקיימת מעבר לטיפול האישי והקבוצתי (ווינברג ודיטרוי 2008).

אולם, על רקע תנופה אדירה זו בתחום הטיפול והנחיית הקבוצות בארץ, אנו עדים היום לבעיה אתית המאפיינת את התחום כפרוץ באין הגדרה לשאלה מי רשאי לעסוק בטיפול קבוצתי? שכן, כפי שמגדיר זאת טריאסט "פסיכותרפיה קבוצתית היא בראש ובראשונה פסיכותרפיה" (2003). כמו כן עולה השאלה בדבר ההבחנה בין טיפול להנחיה קבוצתית ומהי ההכשרה הנדרשת עבור כל אחת מההתמחויות.

תכנית לימודי המתודה הקבוצתית בביה"ס לעבודה סוציאלית בבר-אילן עברה שינויים במהלך השנים במקביל להתפתחות והתמקצעות בתחום. בהתאם למגמה זו מציע היום ביה"ס תוכנית תלת שנתית

קוראים יקרים,

לאור סכנת הסגירה
המרחפת על מרכזי החוסן
שהוקמו לפני שנה וחצי
בישובי שדרות ועוטף עזה,
הייתי מבקשת להיעזר
בקהילת קבוצות בבקשה
להצטרף לקבוצת
החותמים על העצומה
הקוראת למניעת סגירת
המרכזים

הנה הלינק המפנה לאתר
המסביר את חשיבות
המרכזים ומאפשר כניסה
וחתימה:

www.atzuma.co.il/petition/hosen/2/

תודה!
רתם שטרנברג, מרכז חוסן
אשכול

מן המורכב אל הפשוט

הנחיית קבוצות לאיזון עצמי ולהתמודדות במצבי דחק

על פי מודל - (CMBM Center for Mind Body Medicine)

מיכל ריינר ואילת ירון

הסיפור שלנו

שנים רבות אנחנו מנחות, לומדות, מלמדות ומתפתחות בנושא "הנחיית קבוצות".

הקבוצות הינן קבוצות תמיכה, משימה או למידה כאשר אוכלוסיות היעד הן יועצים חינוכיים, מורים תלמידים והורים.

ניתן לאפיין את ההתפתחות המקצועית שלנו בנושא על גבי שני צירי תנועה:

1. בכיוון של "יתר מומחיות" - כלומר, התמקצעות בשיטות וטכניקות שהתארגנו מתוך וסביב תיאוריות המתוות את ההנחה.

2. בכיוון זיכוכך ופשטות - הסובייקט המשתתף הוא התיאוריה, הוא המומחה לבעייתו ולפתרונו. תפקידנו כמנחות הולך ומצטמצם לנוכחות, כבוד לכוחות הריפוי של האחר, שימוש בשפה מינימלית, מצומצמת ומדויקת וצניעות ביחס ליכולת שלנו להשפיע באופן אקטיבי.

מודל ה-CMBM מהווה עבורנו ביטוי מעשי לאופן בו אנחנו תופסות את מקומנו כמנחות ואת תהליך השינוי של היחיד כפרט בתוך קבוצה. המודל מיוצג ומופץ בישראל על ידי המרכז להכשרה במיומנויות גוף נפש (ע"ר).

הגישה הינה תמצית הפשטות של מפגש מרפא. כל כך פשוט עד שעלול להראות פשוטי.

בפועל, ישנה חוויה חוזרת של הפתעה לנו ולמשתתפים. התגובות וההשפעות תמיד קצת יותר מהציפיות והניבויים שלנו.

מסתבר שלאנשים כוחות להישאר עם הדמעות, או/ו לנגב אותן בעצמם - לטפל בעצמם:

למצוא ולנצל את כוחות הריפוי שבתוכם ובעיקר להסתכל ולחיות אחרת בעיות, קשיים, כאבים וכו', בלי שום התערבות אקטיבית של המנחה. רק הצעות לכלי התבוננות פנימית, נוכחות וכמה שאלות המבקשות רשות להיכנס.

מודל CMBM

המודל מתבסס על:

- ההנחה כי בכל אדם טמונה היכולת לריפוי עצמי (self care).
- חשיבות ההתבוננות הפנימית ככלי מחולל שינוי.
- ההשפעה ההדדית בין גוף לנפש.
- ההשפעה של תמיכה קבוצתית על פיתוח הפרט.
- שילוב תפיסות תיאורטיות ממזרח וממערב.
- ביסוס מחקרי.

המשתתפים בקבוצה לומדים ומתנסים בכלים פשוטים, המעודדים, תוך כדי מפגש שונה עם העצמי, תשומת לב למצבים נפשיים, גופניים ותודעתיים וקשרי הגומלין ביניהם. בנוסף לידע תיאורטי ומחקרי

3. יועצות חינוכיות

"צמיחה גדילה, להשאיר דברים יותר פתוח, אני מעל הבעיות מסתכל ביותר רחב, תחושת מסוגלות, יותר רגועה בעבודה - לא מיד שולפת תשובה, אלא עוזרת וחושבת, היכולת לשמוע קולות רבים ולמצוא את שלי בתוכם... הפסקת המרדף לתשובה הנכונה, מקשיבה לעצמי לראשונה".

מיכל ריינר ואילת ירון

הכשרה ועיסוק בייעוץ חינוכי וייעוץ בכיר בשפ"י. ניתן לקבל מידע נוסף על השיטה ועל מגוון העשייה בארץ באתר האינטרנט:

www.mindbodygroups.org

או לשלוח דוא"ל:

info@mindbodygroups.org

המלווה כל התנסות, המשתתפים לומדים כלים לעבודה עצמית שמטרתם לסייע בפיתוח חוסן אישי, התמודדות במצבי דחק שונים ופיתוח תחושת מסוגלות לשמירה וטיפול עצמי.

תוך כדי תרגול, כל משתתף לומד לבחור את הכלים המתאימים לו ושישמשו אותו בהתמודדות עם מצבי חיים שונים המעוררים לחץ, מצוקה וחוסר אונים.

מבנה המפגשים

8-12 המפגשים מתקיימים בקבוצות קטנות בעלי מבנה אחיד. לאחר מדיטציית פתיחה ושיתוף ראשוני של כל אחד מחברי הקבוצה, המשתתפים לומדים מיומנות אחת (נשימות, סוגים שונים של מדיטציות בישיבה ובתנועה, ביופיזיק, דמיון מודרך ועוד), כאשר ההתנסות בה מלווה בהסבר תיאורטי. לאחר שיתוף בעקבות ההתנסות מתקיימת מדיטציית סיום.

כלים משולבים

מאז שנחשפנו למודל ולהשפעתו אנחנו משלבות את הכלים של CMBM במפגשים קבוצתיים ופרטניים בהתאם למטרות הקבוצה, לצרכים ולבעיות ייחודיות. למשל בפתיחה של מפגש אישי או קבוצתי אנו עורכות הרפיה או מדיטציה. זה מאפשר רגיעה, גשר בין פנים לחוץ, שינוי הפרספקטיבה והנרטיב של הבעיה ו/או השפה והעצמה בה היא מוצגת. בדרך כלל פעילות קצרה של 5-10 דקות מרגיעה את ההצפה, מכנסת ועוזרת בארגון ובמיקוד. לעיתים הגדרת הבעיה משתנה וכבר נפתחות אופציות לתנועה אחרת בכיוון של אפשרות לפתרון.

מדברי משתתפים בשלוש קבוצות

1. קבוצת קשישות אלמנות גיל ממוצע שמונים י"ק היום שמתני לב שאינני נושמת, כשאני שמה לב לנשימות שלי, חולף הכאב למדתי לדמיין את המפגש שלי עם הילדים והנכדים, זה כמו להיות באמת שם, בהרפיה שוכחת את כל הצרות, אני מתאמנת בהרפיה ולמדתי לנשום לכאב (הגב) ולהכניס כוחות ריפוי עוזר לי להרדם, זה מקום שהוא רק שלי בשביל עצמי, תמיד אני רק בשביל אחרים".

2. סטודנטים לרפואה

"ערנות למקומות תפוסים בגוף ויכולת לשחרר... למדתי (בפועל) על יכולת מופלאה של התודעה להשפיע על הגוף ועל רגשות. כסטודנט לרפואה/כאדם/כרופא לעתיד חשוב לי להתמודד עם לחץ, אני יודע שהרבה תחלואות קשורות בלחץ ודחק, זהו זמן שלי להניח לדאגות להיות קשוב לעצמי, לחיות בהווה, למדתי לשלוט בתחושות שלי, ועצם הערנות למה שעולה מאפשר לי לטפל בתחושות הקשות לפני שהן הופכות להתקף חרדה או מזיקות לגוף".

100 שנה לתל אביב

והיכן יפו

100 דרכים לדיאלוג

נגיעות של חיי יומיום

הנכם מוזמנים למפגש, שיעסוק בחיים המשותפים של יהודים וערבים, החיים ביפו זה בצד זה. המפגש יעסוק בדיאלוגים המודעים והלא מודעים במגעים ובחוויות היומיומיות.

תכנית המפגש

פאנל

דיאלוגים מודעות ולא מודעים במגעים ובחוויות היומיומיות

בהשתתפות פעילים מרכזיים ביפו, ובהם גאבי עאבד, עובד סוציאלי ומנהל יחידת מעקב בלשכת הרווחה וכן יו"ר אגודה למען ערביי יפו "רפיתא".

פאדי שבייתה, מנהל השותפות הערבית יהודית - "רעות סדאקה" ביפו

דיאלוג משותף

המפגש יתקיים ביום ג' 30.6.09

בשעות 18:00-20:00

בבית הקפה "אפה", רחוב מרגוזה 33 (פינת רחוב יפת) יפו

מנחי המפגש - דובי הדרי וסאיד תלי

עלות המפגש 35 ש"ח

נשמח לראותכם

"בסוד שיח" טל' 03-6950667

b_siach@netvision.net.il

קבוצה טיפולית לילדים - כשלים חי (וגם בועט לפעמים)

נעמי רז

ניצן גולדשמידט, נעמי רז, צילה תורי-מגדסי

בחודש אפריל 2009 היינו אורחות של העמותה הישראלית להנחיה ולטיפול קבוצתי. התבקשנו לספר על עבודתנו הטיפולית עם ילדי בית ספר יסודי, וזאת לאחר שפרסמנו על כך מאמר "מקבץ" באביב 2008 (*). שלושתנו פסיכולוגיות חינוכיות ואת הטיפול הקבוצתי בילדים עשינו כעובדות של השירות הפסיכולוגי החינוכי בירושלים. את התהליך כולו הניעה צילה, ומספר מכובד של פסיכולוגיות הצטרפו אליה - לבדיקת עמדות אישיות סביב נושא הטיפול, לקריאה של חומר כתוב בנושא, לבניית דרכים לאיתור ילדים... קבוצת המנחות העתידיות עסקה רבות בהתכוננות ובהכנות, וככל שעסקה בכך יותר, חרדות חברותיה הלכו ועלו, ותחילת העבודה המעשית נדחתה קצת ועוד קצת...

לבסוף השקנו שלוש קבוצות של ילדים. כל קבוצה הונחתה על ידי שני מנחים, בהתאם לסגנונות ולבחירות שלהם. במקביל התקיימה קבוצת מנחות בניהולה של צילה, שבה - כמובן - התרחשו תהליכים קבוצתיים, כמו בספרים: היו חרדות שעלו בצורות שונות והפריעו לעבודה, היו התנגדויות למנחה, הייתה קנאה והייתה תחרות, וגם היו תמיכה, ושותפות והתחלקות וחשיבה ותכנון ושמחות ותסכולים על העבודה שבחוץ. העבודה בקבוצת המנחות נמשכה לאורך כל העבודה הטיפולית עם הילדים, והייתה חיונית ביותר עבור המנחות - להתפתחות, לתחזוקה, ללמידה.

בקבוצות הילדים התחוללו סערות, כמו שילדים יודעים. היו אלו ילדים שהוגדרו כ"ילדים עם בעיות בתחום החברתי". הופנו אלינו על ידי צוותי בתי הספר ילדים שהיחסים הבין-אישיים שלהם עם ילדים אחרים היו לקויים: תוקפניים, פוגעניים, מתקשים בהדדיות בריאה, מתרחקים, נמנעים. הילדים היו מכיתות ג-ד. שתיים מן הקבוצות פעלו בתוך מסגרת בית הספר, ואחת מהן פעלה במבנה של השירות הפסיכולוגי, והילדים הובאו אליה על ידי הוריהם.

קבוצה אחת פעלה במהלך שנה שלמה (וגם בשנה שאחריה), קבוצה שנייה פעלה לטווח זמן קצר, שהוגדר מראש - 10 פגישות (לידה מתוכננת!), וקבוצה שלישית - שתוכננה לטווח ארוך - התפרקה לאחר מספר פגישות, מסיבות שונות.

בהרצאה סיפרנו על קבוצת המנחות, סיפרנו על קבוצות הילדים, וסיפרנו על החשיבות התיאורטיות שהינחו אותנו ושייבשו במהלך העבודה עם הילדים. התחלנו בדרכנו עם התיאוריה של ביון, שאיפשרה לנו להתבונן בתהליכים בתוך קבוצת המנחות וגם בקבוצות הילדים בהסתכלות קבוצתית. לא היה לנו ניסיון רב בעבודה קבוצתית, והמעבר להתבוננות קבוצתית ולהסתכלות על הקבוצה כשלם היה חיוני לנו. התפיסה הביוניאנית סייעה לנו בכך. עם זאת חיפשנו דרכים נוספות להמשיג את מה שאנחנו חוות ואת מה שמתרחש לנגד עינינו בעבודתנו עם הילדים. והלכנו לחפש....

תפקידים של המנחים הוא להניע שינוי של התרבות הראשונית של הקבוצה באמצעות תרבות טיפולית שהם מובילים, ואשר מכילה משמעויות שונות לחלוטין בקשר לפרטים בקבוצה, בקשר ליחסים ביניהם ובקשר לקבוצתיות כשלעצמה. ההנחה שלנו היא שכך המנחים מסייעים לשינויים פנימיים בתוך הילדים, בינם לבין עצמם, ובקבוצה ככלל. והנחה נוספת היא שכתוצאה מתהליך שכזה משתפרים יחסיהם של הילדים עם עמיתיהם גם מחוץ לקבוצה, וחלים שינויים בתפיסתם העצמית ובמנגנוני העצמי שלהם.

על הפרקטיקה של יצירת תרבות טיפולית עלו שאלות רבות מהשומעים בהרצאה. התשובות הן רבות ומגוונות, ומשתנות בהתאם להרכב הקבוצה ודרכי העבודה של המטפלות. ואמנם קבוצות הילדים שהפעלו היו שונות זו מזה בשני הפרמטרים, אך היכולת שלנו להתייחס לקבוצה כולה כשלם חי, ולראות את שינוי התרבות שלה כמטרה טיפולית סייעו לנו מאוד בהתערבויות השונות שהפעלנו במהלך העבודה עם הילדים.

ובכלל - ההסתכלויות שלנו על הקבוצות השונות כל-כך כשלמים חיים (ובועטים!), בין אם דרך משקפי ביון, בין אם דרך משקפי העצמי הקבוצתי, ובין אם דרך משקפי התרבות הקבוצתית - איפשרו לנו לזהות תהליכים ומהויות דומים גם בקבוצות הילדים וגם בקבוצת המנחות!

(*ניצן גולדשמידט, נעמי רז, צילה תורי-מגדסי, קבוצות טיפוליות לילדים עם קשיים בתחום החברתי - תיאוריה ומעשה, "מקבץ" - כתב העת הישראלי לטיפול קבוצתי, כרך 13, גיליון מס' 1, עמ' 45-66)

ומצאנו. מצאנו הסתכלויות שסייעו לנו עוד, ושימשו לנו עוגנים ומתיכות בעבודה השוטפת ובחשיבה על העבודה הקבוצתית עם הילדים. בהרצאה סיפרנו על ההסתכלויות הנוספות על 'הקבוצה כשלם' שאימצנו וניראו לנו מאוד מתאימות להבנת הקבוצות ולעבודה שלנו עם הילדים.

ההסתכלות האחת היא זו שעושה שימוש במושג 'תרבות', וההסתכלות האחרת היא זו העושה שימוש במושגי העצמי: 'עצמי ועצמי קבוצתי'. ההבנה שלקבוצה יש 'עצמי קבוצתי', ושהעצמי הקבוצתי הוא מקור של כוח, של סיפוק צרכי אידיאליזציה, שהוא משמש 'ידימוי עצמי אידיאלי' עבור החברים בקבוצה; ההבנה שקבוצה מכילה הזדמנויות רבות ומגוונות לסיפוק צרכי העצמי (השקפות, אידיאליזציה, תאומות), ולכן היא מקום נכון לגדילה ולהתפתחות ולשיקום - את אלו הצגנו בהרצאה.

ומושג ה'תרבות' איפשר לנו להתבונן בקבוצה ובמתרחש בה בעוד צורה: האנתרופולוג קליפורד גירץ הגדיר את האדם כ"חיה המצויה בתוך רשת של משמעויות שהוא עצמו טווה" ואת ה'תרבות' הוא הגדיר כ'רשת של משמעויות'. וניקוט הגדיר 'תרבות' בצורה דומה למשחק - כמרחב מעברי 'שמייצג בצורה סמבולית ופונקציונלית את משחק הגומלין בין נפרדות לבין איחוד'.

ילדים באופן טבעי 'יוצאים' אל ילדים אחרים כחלק מתהליך התפתחות, לאחר גיבוש תפיסות ודפוסים בסיסיים של קשר עם מבוגרים בעיקר. בתוך קבוצת העמיתים, בתוך תרבות העמיתים הטבעית, מתגבשות תפיסות על העצמי, על אחרים, על קשרים עם אחרים ועל היות חלק מחברה - מתפתחות רשתות משמעות אישיות וקבוצתיות. במפגש עם עמיתים, דומים יחסית בשלב ההתפתחות שלהם, ילדים לומדים כללי התנהלות בחברת בני אדם, ומפתחים מיומנויות שישמשו אותם בהמשך דרכם. ילדים שהתפתחות העצמי שלהם לקויה, שמנגנוני האגו שלהם לא התפתחו כראוי, שיחסייהם עם אחרים לקויים, הם ילדים שהפנימו רשת משמעויות לקויה על עצמם, על אחרים ועל קשרים עם אחרים. רשתות אלו הן שמזינות את התרבות של הקבוצה הטיפולית בראשית דרכה.

קבוצה טיפולית היא המקום ליצר 'תרבות עמיתים טיפולית' - תרבות שהמטפלים מסייעים להיווצרותה בדרך התנהלותם ובהתערבויותיהם. התרבות הטיפולית אמורה לייצר בתוך הקבוצה ובתוך חברה רשתות משמעות חדשות ביחס לעצמי, לאחרים וליחסים עם אחרים. וזו אמורה להיות תוצאת הטיפול הקבוצתי.

תפקידים של המנחים הוא לסייע בייצור רשתות משמעויות חדשות: מ'אחרים הם רעים ומזיקים' אל 'אחרים הם 'שווים', כדאי להיות עימם, מ'צריך להיזהר מאחרים' אל 'להיות עם אחרים מתגמל ומספק', מ'מסוכן להיות עם אחרים' אל 'להיות עם אחרים זו הנאה'. מ'אני לא שווה כלום' אל 'גם בי יש דברים 'שווים'', מ'אחרים לא שווים כלום' אל 'בכל אחד יש משהו 'שווה'.....

התהליך הקבוצתי נמשך מסדנת ה- ODT

ערן אביב

בטור הקודם תיארתי את השתלשלות האירועים של קבוצה בסדנת ODT עם דגש לשון האחרון ביום הראשון (ששן הערב) ולשון הראשון ביום השני (ששן הבוקר). התיאור כלל את התזוזה שחלה בקבוצה בשני הסשנים הללו, כמו גם את המקום שלי כמנחה שהשווה את הקבוצה הזו לקבוצה אחרת מאותו ארגון. השוואה זו יצרה אצלי תסכול שנבע בעיקר מהפער בין המקום אליו הגיע קבוצה זו - מבחינת הפתיחות בין המשתתפים והיכולת שלהם לבחון את ההתנהגויות שלהם - לבין המקום אליו הגיעה הקבוצה הקודמת. למשתתפי הקבוצה, לעומת זאת, הייתה חוויה אחרת: הם הרגישו שהם מאוד למדו ונתרמו מהסדנא. חוויה זו הובעה על ידם בסיכום הסדנא, כמו גם ביחיות שערכו עם המנהלים שלהם ועם משאבי אנוש בתוך הארגון.

עם הפער הזה הגעתי למפגש הבא של הקבוצה, מפגש In Door שנערך כשלושה שבועות לאחר מכן ועסק בתפקידי המנהל. אני מצדי הייתי צריך להיפרד מהציפייה הלא ריאלית שהייתה לי מהקבוצה, ציפייה לפיה על הקבוצה לממש מודל התנהגות או תסריט שלא בהכרח מתאים לה. המשמעות היישומית של עיבוד זה חייבה אותי להיות פחות שיפוטי כלפי הקבוצה ויותר לראות את ההתקדמות שנעשתה (וכפי שתיארתי בטור הקודם - אכן הייתה התקדמות), את הקשיים של המשתתפים בה ובעיקר "להתחבר" רגשית אליהם. בטור זה אתאר את המפגש השני שלי עם הקבוצה ואת המשמעויות שהיו לתהליך זה על ההנחיה שלי.

המפגש החל, בדומה למפגשים אחרים, בהזמנה לשתף במה עשו המשתתפים מאז המפגש האחרון וכיצד הם מגיעים הבוקר לסדנא. אחד המשתתפים תאר שיחה קשה שערך מול העובדת שלו על טעות שביצעה ועל כך שנטל ממנה סמכויות שהאציל לה בעבר. הוא קשר את ההחלטה שלו לבצע את השיחה למשובים שקיבל מהקבוצה על כך שהוא מגונן מידי על האנשים שלו ומתייחס אליהם בכפפות של משי. התיאור שלו את המקרה היה מפוכח ומאוזן וכלל גם את ההתלבטויות שלו לפני שביצע את השיחה, כמו גם את האופן שבו הוא ניהל את השיחה. התגובות של המשתתפים הפתיעו אותי וכללו בעיקר מסרים שהשתמעה מהם ביקורת על המהלך: "האם בדקת גם את... לפני השיחה... האם לא היה נכון לחכות עם השיחה עד ש...". מבין כל התגובות לא הייתה אחת שהייתה אמפתית לקושי שלו או פרגנה לשינוי שהוא ניסה לעשות. אני כמנחה בחרתי להגיב בשני מישורים: במישור הקבוצתי - לשקף לקבוצה את אופי התגובות שלה ובמישור האישי - לחזק את הניסיון שלו תוך ברור אמפתי של הקושי הרגשי שהיה לו לפני השיחה. למרות שתגובות המשתתפים הפתיעו אותי והדליקו לי נורה אדומה, המשכתי במהלך הסדנא.

האירוע המשמעותי השני בקבוצה התרחש בששן האחרון של יום זה שהתמקד בעיבוד של סימולציה ניהולית. בסימולציה זו אני מחלק את הקבוצה לשני צוותים שלכל אחד מהם יש מנהל צוות (שהתנדב). בנוסף אני ממנה צופה לכל צוות שתפקידו בזמן ביצוע הסימולציה לצפות על אופן עבודת הצוות ובעיקר על מנהל הצוות. בזמן עיבוד הסימולציה - תפקידו לספק זווית ראייה חיצונית לעבודת הצוות. באופן טבעי, קיים פער בין החוויה ורמת הניתוח של מי שהשתתף בתרגיל לבין הצופה. אולם הפעם, מעבר לפער זה, הצוות החל ממש לתקוף את הצופה ולבטל את דבריו. מהצד, ניתן היה לראות כיצד הצופה הולך ומתקפל וממש מאבד את ביטחונו. התנהגות זו הזכירה במקצת את מה שעשתה הקבוצה בששן הבוקר.

בנקודה זו שיקפתי לקבוצה את ההתנהגויות שאני רואה בחדר, מה שהוביל לדיון שהתיימה המרכזית שלו הייתה הדומיננטיות של חלק מהמשתתפים בקבוצה לעומת הפאסיביות של אחרים. התיימה הזו כללה גם תפיסה שיפוטית לפיה המשתתפים הדומיננטיים מקיימים את מודל הניהול הרצוי, וכמובן הקטינה את המשתתפים ה"לא דומיננטיים". דבר נוסף שניתן היה לראות בדיון הוא הצורך של הקבוצה להגדיר אמת אחת וכל מי שערער עליה (בדומה למה שעשה הצופה) מייד הותקף, הושתק והוסבר לו למה הוא טועה. בפעם השלישית באותו היום מצאתי את עצמי רוצה לעזור ל"חלשים" ולמנותקפים בקבוצה: למשתתף בבוקר, לצופה בסימולציה ולאותם משתתפים ש"הואשמו" בפאסיביות בקבוצה. לצערי היינו ממש לקראת סיום היום, מה שאפשר לי רק לסכם את הדיון ולסמן את הנושאים המרכזיים שבו. בנוסף, הזמנתי אישית את שלושת המשתתפים שסומנו כ"שקטים" והלא דומיננטיים " להביע את עמדתם ולהתייחס לנאמר למחרת בבוקר.

כשהתיישבנו בבוקר, בקושי הספקתי להגיד בוקר טוב והקבוצה כבר החלה להתייחס להיעדרותו של אחד מהמשתתפים. נדהמתי כאשר חמישה משתתפים שיתפו כי חשבו שהיעדרות איננה בשל מחלה אלא בשל האירועים שהתרחשו אתמול בקבוצה. בנקודה זו הבנתי שהעוצמות הרגשיות בקבוצה הרבה יותר גבוהות ממה ששיערתי או הרגשתי. יתרה מזאת, גם הצופה ש"הותקף" יום קודם לכן דיבר על כך שהחליט עם עצמו לקחת צעד אחד לאחור בקבוצה והרבה יותר להיזהר. אני בחרתי לברר איתו מדוע הוא חש כך ולהעמיק את הדיאלוג שלו עם הקבוצה ובעיקר עם חברי הצוות שבהם צפה. לאט לאט החלו המשתתפים השקטים להשמיע את קולם ולהתייחס למה שהם מרגישים וכיצד הם רואים את הדברים בקבוצה. הביטויים המרכזיים היו: "לא באמת מקשיבים אלא בעיקר מביעים דעה..."; "לאנשים לא אכפת מאחרים..."; "אין התחשבות בדעות של

אחרים..."; "קשה לדבר בקבוצה...". לראשונה בקבוצה היה דיון בין ה"חזקים" לבין ה"חלשים". המנגנון של ה"חזקים" והדומיננטיים להחזיר את הכדור ל"חלשים" והשקטים באמצעות הטענה שהם צריכים לקחת אחריות ולפנות לעצמם מקום כבר לא עבדה. ההתקשות שלי להמשיך ולקיים את הברור בין שני הקולות בקבוצה - תוך פינוי מקום אקטיבי למשתתפים השקטים יותר, כמו גם החוויה הקשה של הצופה (שנמנה על קבוצת ה"חזקים") וההשערות של חלק מהאנשים לגבי היעדרות המשתתף, הובילו להגדרה מחדשת של חווה הלמידה.

הדיון הזה נמשך כשעה וחצי - זמן רב מאוד במונחי הסדנא. הקבוצה שילמה מחיר יקר, בעיקר באפשרות להעמיק בנושאים הניהוליים שתוכננו למפגש. כמוכן שבמהלך הדיון העלו חלק מהמשתתפים את רצונם להתקדם וכי הדיון עצמו הוא בזבוז זמן. בכל המקרים משתתפים אחרים ענו להם והסבירו שלהם הדיון חשוב וכי לא ניתן להמשיך הלאה מבלי שיבררו מה מפריע לחברי הקבוצה השונים. אני מצדי המשכתי לשקף ולהעלות השערות לגבי ההתנהגויות השונות. אחת מהן התייחסה לקושי בהפגנת חולשה בכלל וחולשה ניהולית בפרט. קושי זה הביא חלק מהמשתתפים לשמור על פאסדה מחד, או לתקוף כל עמדה שונה מאידך. בחלק מהמקרים ההשערות קידמו את הדיון, בחלק אחר הקבוצה לא קיבלה אותן.

למרות שידעתי והרגשתי שהמהלך הזה הוא נכון (ואף הכרחי), ככל שהדיון התארך נכנסתי יותר ויותר ללחץ. לא היה לי ברור מה תהייה התוצאות שלו: מה יקרה ברמה הקבוצתית? האם המשתתפים יקבלו ערך מוסף ותובנות מהדיון? מה שהיה לי ברור שכל רגע שעובר מעלה את המחיר. אני לא יודע להצביע על הרגע באופן מדויק, אבל יכולתי לזהות את הזמן שבו המתח והריכוז שלי התחלפו ברגיעה ובתחושה שהדיון מוצא. התחושה הזו הייתה נחלתה של כל הקבוצה והתבטאה, למשל, ביותר הקשבה וביכולת להעמיק בדברים. הרגשתי שזה הזמן להתקדם וקיוויתי מאוד שהמהלך היה נכון (בעיקר לנוכח המחיר).

בהסתכלות לאחור, נראה כי המהלך הזה בהחלט קידם את הקבוצה וכי הקבוצה "נרגעה" מהמתח והלחץ שהשתררו בה קודם לכן. במובן מסויים, מהלך בניית הקבוצה שהחל ב- ODT הסתיים רק במפגש השני עם הקבוצה.

המכון להכשרת מנחי קבוצות
GROUP FACILITATORS TRAINING INSTITUTE

המכון להכשרת מנחי קבוצות

בניהולם של
נאוה רוזנוסר & ויקטור שבאר

**החלה ההרשמה לתכנית דו-שנתית
להכשרת מנחי קבוצות בירושלים | 2009-2011**

התכנית מיועדת לאנשי מקצוע ולתלמידי M.A. בתחומים הבאים: פסיכולוגיה, סוציולוגיה, עבודה סוציאלית, חינוך, יעוץ ארגוני, ריפוי בעיסוק וטיפול באמנויות.

מטרות התכנית:

- פתוח ידע והבנה פסיכולוגית מעמיקים של התהליכים המתרחשים בקבוצות.
- עיצוב תפיסת תפקיד ורכישת יכולת מקצועית של מנחה הקבוצות.

תעודת הסיום:

תעודת הסיום מוכרת ע"י הוועדה המקצועית לפסיכולוגיה חברתית-תעסוקתית כחלק מדרישות ההתמחות (בתחום פיתוח מיומנויות).

ניהול מקצועי והנחיה:

גב' נאוה רוזנוסר ומר ויקטור שבאר - פסיכולוגים חברתיים בעלי מומחיות ונסיון רב בהכשרת מנחים לעבודה קבוצתית, המנהלים והמנחים של תכנית הכשרת מנחי קבוצות אשר התקיימה 13 שנים במרכז ע"ש חיים צפורי ביער ירושלים.

מועד פתיחת התכנית 30.10.09

יתקבלו מועמדים לאחר מיון אישי וקבוצתי

ההרשמה עד ליום 4.07.09, לפרטים נוספים:

המכון להכשרת מנחי קבוצות **טל: 02-5336664**

machon@grouptraining.org.il | www.grouptraining.org.il

הדיאלוג האישי כאמצעי השתקה

מדרשת אדם, המדרשה לחינוך לדמוקרטיה ולשלום ע"ש אמיל גרינצוויג ז"ל

אוקי מרושק קלארמן

התמודדות רצינית ומערכתית. בעייתה של פלונית אינה בעייתה האישית, אלא היא גילוי של "הטרדה במקום העבודה", שהיא בעיה חברתית ולכן מחייבת פתרון פוליטי.

באופן דומה פועלת מערכת החינוך בשעה שהיא מתייחסת לבעיה של תלמיד/ה כאל בעיה פרטית, ובאופן זה מקטינה את הבעיה ומונעת טיפול מערכתי בה. הגדרתה כבעיה פרטית נעשית בין היתר בשל המיקום שלה במרחב הפרטי (שיחה אישית בין המורה לתלמיד).

כך, לדוגמה, תלמיד שמתקשה לצאת לטיול בגלל המצב הכלכלי של הוריו, מוזמן על פי רוב לשיחה אישית על הבעיה. הוא זוכה בדרך כלל לאמפתיה מצד המורה, ולעתים אפילו למתן פתרון לבעיה (סיוע כספי וכדומה).

אולם מיקום השיחה במרחב האישי מונע - הן מהתלמיד והן מהמורה - להתמודד עם שאלת העוני בבית הספר, להגדיר את הבעיה כבעיה חברתית, ולהציע פתרונות מערכתיים עקרוניים ומוסריים. מיקום השיחה במרחב האישי יוצר את הרושם שלילד העני יש בעיה, ולא לחברה יש בעיה של עוני הבאה לביטוי במצוקתו של התלמיד היחיד.

בעיית העוני של התלמיד איננה בהכרח בעיה אישית שלו. ראשית, משום שייתכן שתלמידים רבים אחרים סובלים מבעיה דומה. שנית, הפתרונות לבעיה יכולים/חייבים על פי השקפת עולם אחת להינתן על ידי התלמיד והוריו, ועל פי השקפה אחרת - על ידי הקהילה/המדינה או המסגרת שהוא חבר בה. מיקום השיח על הבעיה הכלכלית של התלמיד מקטין את הבעיה החברתית הגדולה של עוני, ויוצר תחושה אצל התלמיד שהוא והוריו אחראים על המצב ועל הפתרונות. אם המורה נחלץ לעזרתו, הרי זה מעשה שלפנים משורת הדין.

מיקום השיח בהקשר זה במרחב קבוצתי מאפשר לשלושה תהליכים משמעותיים להתקיים:

1. חשיפה של בעיות המוצגות כבעיות פרטיות כבעיות חברתיות (כאשר מדברים על העוני בקבוצה, אפשר לגלות שהבעיה איננה בעיה של תלמיד בודד, אלא של כמה וכמה תלמידים).
2. מודעות קבוצתית מעצימה (אם לחברים נוספים יש בעיה דומה, הידיעה יכולה לחזק).
3. יכולת לחפש פתרונות מערכתיים לבעיות.

עם זאת, חשוב לציין שהדין בקבוצה במקום במרחב אישי הוא אמנם תנאי הכרחי לקידום תהליכים אלו, אולם לא בכל מצב יהיה בו די.

מנחה קבוצה, כמו מורה המקיים את הדיאלוג, יכול לקיים שיח קבוצתי ולהתעלם מכך שמספר רב של תלמידים מעלה בעיה משותפת. הוא יכול להתייחס לתלמידיו כאל אוסף של פרטים, ולבעיה שהעלו כבעיה פרטית המשותפת לרבים. הוא יכול, לחלופין, אם הוא בעל מודעות חברתית, להציג בעיה המשותפת לכמה תלמידים כבעיה חברתית הדורשת הכרה בתופעה החברתית ולטפל בה בכלים אלו.

נחזור אל השיח הפמיניסטי להבהרת הדברים. הנושאים של הטרדות מיניות ושל אלימות במשפחה נחשבו במשך שנים רבות בעיה פרטית של נשים, או בעיה של משפחה בודדת, זו או אחרת. הדין והקשקש

אישיות או בשיחות קבוצתיות. אולם המבנים הפרטי והקבוצתי באים לביטוי לא רק במרחב שהם מתקיימים בו, אלא, כמובן, בחלוקת הנושאים לשיחה בין המרחבים השונים. אנשי החינוך מגדירים על פי רוב מהו נושא שיחה אישי ומהו נושא שיחה חברתי, ובהתאם לחלוקה זו, הם מקיימים אותו במרחב המקביל: "נושאים אישיים" מדוברים במרחב אישי ו"נושאים חברתיים" במרחב הקבוצתי.

הגדרות אלו נתפסות לעתים קרובות כאילו הן נתונות אובייקטיבית, וכאילו כל מה שנדרש הוא למיין את השיחות עם התלמידים לסוגים השונים ולקיימן במרחב המתאים להן. כך, למשל, קשיים לימודיים של תלמיד נחשבים בדרך כלל נושא אישי, ולפיכך תתקיים שיחה בנושא זה בין המורה לתלמיד, ולעתים גם בין המורה לבין התלמיד והוריו. הרם כיתתי וחלוקה של הכיתה לילדים מקובלים ושאינם מקובלים נחשבים נושאים חברתיים, ולפיכך השיחה בנושא מתקיימת בפורום הכיתה השלם. אולם חלוקת הנושאים לאישיים ולקבוצתיים לא רק שאיננה נתונה אובייקטיבית, אלא היא משקפת מערכת ערכים והשקפת עולם כוללת.

נוכל אפוא לתאר את ההבניות של הדיאלוג בבית הספר בשני אופנים:

על פי המרחב שבו מתקיים הדיאלוג ועל פי נושאו

נושא אישי	נושא חברתי
	מרחב אישי
	מרחב קבוצתי

על פי מטרת הדיאלוג ועל פי המרחב שבו הוא מתקיים

נושא אישי	נושא קבוצתי
	דיאלוג מקשיב
	דיאלוג משנה ציפיות

מגוון המבנים שלעיל לקיום הדיאלוג מאפשר יצירת מראית עין של רצון להקשבה ולשינוי, לעתים באופן מכוון ולעתים לא.

כיצד מובנית הפעולה?

1. קיום שיחה בנושא חברתי במרחב אישי

מהדין הפמיניסטי הרווח בעשורים השונים אפשר ללמוד על הדרך שבה מושקעים נושאים חברתיים בשל הגדרתם כנושאים אישיים.

"האישי הוא הפוליטי" - זוהי טענה מרכזית נוספת של הגל הפמיניסטי השני. מצוקות רבות של נשים זכו בעבר לגישה המקטינה והמבטלת, כאילו כל מצוקה של אישה מסוימת היא "בעיה פרטית שלה", ולכן איננה מעניינת את הכלל, את החברה ואת המשפט. למשל, אם פלונית סובלת מכך שאלמוני, אשר ממונה עליה בעבודה, צובט אותה בישיבה ומציע לה הצעות מיניות - הרי זוהי בעיה אישית שלה. הטענה הפמיניסטית היא כי בעיות "אישיות" אלה של נשים אינן בעיות פרטיות של כל אחת מהן בנפרד, אלא בעיות קבוצתיות, ולכן בעלות חשיבות חברתית ובעלות צביון פוליטי, כלומר מחייבות

מאמר זה עוסק בניחות המבנים שבהם מתקיים דיאלוג בין תלמידים למורים בבתי הספר. המאמר יבחן את הדרכים שבהן נוצרים מראית עין של הקשבה ושל רצון לשינוי מציאות לצד הדרת נושאים באמצעות ארגון הדיאלוג בבית הספר.

אין בכוונתי לטעון כי אנשי החינוך אינם מעוניינים בהקשבה או בשינוי המציאות; יש מעוניינים יותר ויש מעוניינים פחות. טענתי המרכזית היא שההקשבה ושינוי המציאות נמנעים בשל הבניית תהליכי הדיאלוג בדרכים שהן על פי רוב לא מודעות.

בשנת הלימודים תשס"ט התניעה מערכת החינוך במדינת ישראל תהליך בבתי הספר שמטרתו לקדם דיאלוג משמעותי בין מורים לתלמידים. על מהות הדיאלוג ועל מטרותיו, קיימות במערכת כמה מחלוקות בסיסיות:

1. האם הדיאלוג הוא תכלית לעצמו, או אמצעי להשגת מטרות (לימודיות, התנהגותיות ואחרות)?
2. האם יש לראות את הדיאלוג כמטרה בפני עצמה, או שמא יש לראותו כחלק מתכלית רחבה יותר של מתן הכרה בכל אדם ונוכחות שווה לכל בני האדם?
3. בהנחה שתפקיד הדיאלוג לקדם הכרה בכל אדם ולאפשר נוכחות של כל יחיד/ה וקבוצה במערכת החינוכית ומחוצה לה, האם עיקרו של הדיאלוג הוא הקשבה, או שינוי מציאות?

ראוי לציין שהעדפה של עמדה אחת על פני האחרת מחייבת הבניה שונה של התהליך.

מאמר זה מאמץ את הגישה שעל פיה הדיאלוג הוא חלק מתכלית רחבה יותר של מתן הכרה בכל אדם ושל נוכחות שווה לכל בני האדם. בהקשר זה, המאמר שייך לזרם הביקורתי בחינוך אשר ביסודו עומדת אידאולוגיה של שחרור:

אימוץ אידאולוגיה של שחרור פירושו שבת הספר לוקח על עצמו להיות המוסד החברתי הפועל לצמצום פערים חברתיים, לביטול הניכור החברתי והאישי ולמאבק בדיכוי ובהחלשה של חלשים, של שונים ושל "אחרים". זו, וזו בלבד, היא המטרה המוסרית הראויה לקיומו של בית הספר ושל החינוך בכלל במציאות הניאו קפיטליסטית שבה אנו חיים. שנית, הנשים והגברים העובדים בבית הספר הם אנשים המחויבים לערכים של שוויון ושל חירות.

כדי להוכיח את הטענה המרכזית במאמר זה, אבהיר מהם המבנים שבהם מתנהל הדיאלוג בבתי הספר, ולאחר מכן אצביע על ההשפעה של כל אחד מהמבנים על ההקשבה של המורים לתלמידים, על ההקשבה של התלמידים למורים, ועל תוצאותיהן: האפשרות שהדיאלוג המתקיים מוזמן את שינוי המציאות הקיימת בבית הספר לרווחת כלל השותפים בו ומחוצה לו, או שהוא מונע אותו.

הדיאלוג בבית הספר מנוהל, כאמור, במרחבים שונים. יש שמתקיים דיאלוג בין התלמיד הבודד לבין המורה. יש שמתקיים דיאלוג בין קבוצת תלמידים קטנה לבין המורה, ויש שהוא מתקיים בין המורה לבין הכיתה כולה (יש לשים לב שאלה גם המבנים שמשדר החינוך מציע בתכנית "אופק חדש").

בחלוקה פשוטה יותר, הדיאלוג מתקיים בשיחות

לנושא התקיימו במרחבים טיפוליים פרטניים. משעה שהחלו להתקיים קבוצות של נשים החולקות ביניהן את החוויות הקיומיות שלהן, התפתחו שני תהליכים: א. הדיבור בקבוצה חשף את העובדה שהבעיה משותפת לנשים רבות מאוד, ואפשר לפיכך להגדירה בעיה חברתית. המודעות לכך שהבעיה חברתית ולא אישית, קידמה את האפשרות של נשים לחשוב על דרכי התמודדות חברתיות. התארגנות נשים לשינוי כקבוצה ולא כפרטים, העניקה לנשים כוח שלא עמד לרשותן קודם לכן.

ב. המודעות לכך שהבעיה היא חברתית ולא אישית אפשרה, לצד שינוי תודעה, גם לחפש אחר שינוי מבנים חברתיים (נשים מבקשות לעגן את זכויותיהן בחקיקה, ויש שהן מבקשות גם ליצור מנגנונים של שריון מקומות כדי לקדם את יכולת ההשפעה שלהן). תיאור זה רלוונטי בוודאי גם למורים הנאבקים על זכויותיהם. דיון של מורה זה או אחר על שכרו בשיח אישי מול מנהל בית הספר, או מול בעל סמכות אחרת, מועיל בדרך כלל פחות מאשר שיח של המורה כחלק מקבוצת מורים מאורגנת עם המעסיק. כאשר המורה מבין שבעיית השכר שלו איננה בעיה אישית כי אם חברתית, ושרוב המקרים יכולתו לקדם את זכויותיו כחלק מקבוצה עשויה להיות רבה יותר, הוא יפעל בדרכים שונות לשיפור שכרו.

נשוב אל הדוגמאות מחיי תלמידי בית הספר: כישלון בלימודי המתמטיקה יכול להיחשב בעיה פרטית של תלמיד, ולפיכך להיות נידון בין המורה לבין התלמיד במרחב האישי. אפשר לקיים דיון על לימודי המתמטיקה במרחב קבוצתי, ולגלות בעקבות כך כי מספר הנכשלים הוא רב. אם מאמצים ראייה חברתית של הסיטואציה, אפשר לקיים את הדיון במרחב קבוצתי ולעמוד על כך שמספר הבנות הנכשלות רב יותר ממספר הבנים (או להפך). משנחשפה התופעה החברתית, אפשר להמשיך ולהתייחס אל הכישלונות כאל בעיה פרטית, או לחלופין לבחון איזה שינוי מערכתי מתחייב כדי שהחברים והחברות בקבוצה יוכלו להתקדם. בהקשר זה נעשו ניסיונות מספר להפריד בין בנים לבנות בלימודי המתמטיקה, וזכו להצלחה לא מבוטלת. קיום הדיון במרחב האישי מונע הן מהתלמיד/ה והן מהמורה את היכולת להבין שלא הבעיה ולא הפתרונות הם אישיים.

קיום השיחה במרחב האישי מונע מהתלמידים המתקשים בתחום לראות שרבים מחבריהם חווים חוויה דומה. אם השיחה מתקיימת בקבוצה, הם יכולים לראות באופן שאינו משתמע לשתף פנים שהכישלון בתחום משותף לרבים. ההכרה בעובדה זו מקדמת את ההבנה שייטכנו הסברים נוספים אפשריים לכישלון, מלבד חוסר מוטיבציה. ההבחנה שמדובר בבעיה קבוצתית עשויה לחזק את התלמידים, ובהנחיה נכונה אף עשויה לסייע להם למצוא את הסיבות המערכתיות ולתת להן מענה.

נוכל לסכם אפוא ולטעון שהגדרת נושאים כנושאים חברתיים או כנושאים אישיים, ומיקום הדיאלוג במרחב אישי או במרחב קבוצתי, תורמים משמעותית הן ליכולת לחשוף בעיות חברתיות והן ליכולת להסתירן; הן להעצמת התלמידים והן להחלשתם; הן לקידום פתרונות חברתיים והן לשימור המציאות. מומלץ, בהקשר זה, למורים הממיינים את נושאי השיחה לאישיים ולחברתיים, לנסות ולבדוק מחדש אילו שיחות הם מקיימים במרחב האישי ואילו

במרחב קבוצתי. מומלץ לבחון אם הם מתייחסים לבעיות המועלות במרחב הקבוצתי כאל בעיות אישיות המשותפות לכמה תלמידים, או שמא הם מתייחסים אליהן כאל בעיות קבוצתיות וחברתיות שהפתרונות המתחייבים מהן, חברתיים אף הם.

2. שיחה חברתית במרחב אישי

בחלק הראשון של המאמר עמדתי על הנטייה של אנשי החינוך לקיים שיחות בנושאים חברתיים במרחב האישי, ובדרך זו למנוע מהתלמידים את המודעות לכך שהבעיה שהם מתמודדים עמה איננה אישית בהכרח.

נטייה נוספת שאפשר לעמוד עליה בשיחות בין מורים לתלמידים היא ההימנעות משיחה בנושאים חברתיים-פוליטיים עם תלמידים בשיחה אישית. מעטים הם המורים, אם בכלל ישנם, שבמפגש אישי עם תלמידיהם ישוחחו על עמדותיהם החברתיות-פוליטיות בנושאים שונים. הימנעות זו נובעת פעמים רבות מהרצון "לא לערב פוליטיקה" בחינוך, או מהרצון להימנע מהשפעה בלתי לגיטימית על עמדות התלמידים.

אולם להימנעות זו השפעות עמוקות נוספות. משעה שהמפגש במרחב האישי איננו כולל את האפשרות לשוחח בנושאים חברתיים ופוליטיים, אנו מעבירים מסר סמוי לתלמידים שלפיו העמדות החברתיות של התלמיד אינן חלק מעולמו האישי, אלא הן משהו נפרד ממנו. כך, למשל, מלחמות ישראל, על פי המסר הסמוי המועבר לתלמיד, הן חלק מעולמו רק אם הוא נפגע מהן באופן ישיר ורק אם הוא נזקק לטיפול מסווגים שונים בעקבותיהן. בהקשר לדוגמה שהובאה קודם לכן, העוני יהיה חלק מעולמו רק אם יא עליו למצוא מימון לטיול.

אם, לעומת זאת, השיחה האישית עם התלמיד תכלול החלפת דעות עם המחנך על עמדותיו השונות בנושאים חברתיים, גם אם לכאורה אינן נוגעות לו ישירות, אזי יהיה ברור לשני הצדדים שאישיותו של התלמיד כוללת את הפן החברתי.

גודל אישיותו של התלמיד היא כגודל הנושאים שהוא מתמודד עמם. המסר המועבר לתלמיד בהגבלת השיח האישי לנושאים הקשורים למרחב עניינים מצומצם ביותר הוא מסר של הקטנת האישיות, כפי שטוענות הפמיניסטיות.

3. שיח לצורך הקשבה, לצורך שינוי או למען שניהם יחדיו

הדיאלוגים בין המורים לתלמידים, בין שבמרחב האישי ובין שבמרחב הקבוצתי, מחולקים בין אלו שמטרתם להקשיב לתלמידים לבין אלו שמטרתם לקדם עם התלמידים שינוי אישי או חברתי. ראוי לתת את הדעת בהקשר זה איזה מבין השניים רווח יותר ואיזה רווח פחות.

ההכרה בכך שיש לתת מרחב גדול יותר בבית הספר להקשבה של המורים לתלמידים קיבלה ביטוי בהצעה להקצות שעות לדיאלוג אישי כחלק מתכנית "אופק חדש" וגם בתכניות שונות של משרד החינוך ושל עמותות שונות.

לעומת זאת, ההכרה בצורך לקיים דיאלוג עם התלמידים ועם המורים לצורך שינוי המציאות עדיין לא קיבלה ביטוי מוסדי מספק. השיחות המעטות שבהן מטרת הדיאלוג היא לחולל שינוי חברתי מתקיימות, על פי רוב, במועצת התלמידים, ולעתים

בכיתת האם. כאשר מתנהלות שיחות שמטרתן לשנות את המערכת מתוך שאיפה להתמודד עם הבעיות המטרידות את התלמידים, אלו הן שיחות שבהן הצוות החינוכי מגדיר את סוג השינוי ומטרתו. הצוות החינוכי משוחח עם התלמידים כדי שיבצעו את השינויים הנראים בעיניו ראויים; פועל יוצא הוא שהתלמיד משנה את המציאות על פי תכנית השינוי של המחנך. המחנך מעוניין להפוך את התלמיד שותף לתכניתו לשינוי, ולפיכך משוחח אתו על הנושא. כדי לבצע את השינוי המומלץ, התלמיד צריך להשתנות. מעטות הן השיחות בין מורים לתלמידים שמטרתן לחולל שינוי המבוסס על הביקורת של התלמידים על אודות המציאות. מעטות עוד יותר השיחות שביסודן ההנחה שגם המורים וגם התלמידים יצטרכו להשתנות בעקבות התהליך.

עמדה זו דורשת כמובן הוכחות מדעיות ואמפיריות, ואת אלו לא אוכל לספק במסגרת זו, אולם סקירה ראשונית של כל מערכת חינוך תצביע בוודאי על הסכמה רחבה עם התיאור המופיע כאן. בהקשרים אלו, ההקשבה לתלמידים היא כלי לאוורור רגשות, המבטיח תחושת הקלה של המצוקות המדוברות. ואולם בה בעת, ההקשבה היא גם דרך להשתיק אותן.

הדבר דומה לסדנאות שמקיימים יועצים ארגוניים עם פועלי מפעל, שבהם ניתנת לעובדים האפשרות להשיח את צרותיהם. האמפתיה המלווה שיחות אלו מקלה בטווח הקצר על העובדים ומעניקה להם תחושת ערך שאין לזלזל בה. אולם לטווח הרחוק, הפועלים זקוקים לפתרונות מעשיים לבעיותיהם (העלאת שכר, ביטול צעדי פיטורין וכדומה).

התעלמות מהפעולות המתחייבות מהמצוקות שבאו לביטוי בדיאלוג מאפיינת פעמים רבות קבוצות חזקות, ומייצרת תסכול. בסופו של דבר, אובד גם האמון בדיאלוג שמטרתו הקשבה. תלמיד/ה עשוי/ה לתאר בשיחה אישית עם המורה את קשיי הלימוד שלו/ה שלה ולזכות בהקשבה ובאמפתיה רבה. אך אם ההקשבה והאמפתיה אינן מובילות לצעדים מעשיים של שינוי דרכי ההוראה באופן שיקלו על התלמידים להבין את החומר, יאבדו אלה בטווח הרחוק גם את האמון בשיחה הקשובה והאמפתית שלקחו בה חלק. עם זאת, חשוב לציין שלעתים קיימת בעיה הפוכה. יש מצבים שבהם התלמידים מבקשים שיקשיבו להם ותו לא. במקרים אלו התגייסות מְדִית של המורים באה להקל על הקושי שלהם להקשיב לביטויים הרגשיים של הדובר.

ראוי, לפיכך, לבחון את הדיאלוגים המתקיימים בבתי הספר ולציין באומץ מתי ההקשבה המתמשכת היא דרך למנוע שינויים, ולחלופין, מתי ההתגייסות המהירה לשינוי המציאות באה להקל על הקושי להקשיב הקשבה ממשית לתלמידים.

נוכל לסכם אפוא ולומר כי למרחב שבו אנו בוחרים לשוחח עם התלמידים השפעה משמעותית על המסרים הסמויים המועברים אליהם. מיקום השיח במרחב אישי יוצר לעתים את הרושם כאילו הבעיה הנידונה היא בהכרח אישית, גם אם אין אלה פני הדברים. רושם מוטעה זה גורם לכך שהאפשרות שהפתרונות מצויים במרחב הקולקטיבי נדחית. כך גם להפך: מיקום השיח במרחב החברתי יוצר לעתים רושם מוטעה, כאילו בעיה של פרט זה או אחר היא בעיה חברתית.

הניסיון להגדיר את הנושאים החברתיים כנושאים שאין מקומם בדיאלוג אישי, מעביר את המסר

לתלמידים שהחברה איננה חלק מהקיום האישי שלהם. עמדה זו היא עמדה ערכית שמי שאיננו שותף לה חייב לתת לכך ביטוי במרחב הנושאים שבהם הוא דן עם התלמידים בשיחותיו האישיות. ממד נוסף של השתקה של קולות שונים באמצעות המבנים החברתיים בא לביטוי בחלוקה הנעשית בין שיחות שמטרתן המוגדרת היא הקשבה לבין אלו שמטרתן לחולל שינוי. לעתים ההקשבה המעמיקה היא תחליף כוזב לשינוי מציאות הכרחי, ולעתים שינוי המציאות התכוף בא לתת מענה לקושי להקשיב הקשבה אמפתית לאחר. ראוי שסוגי השיח ייבחנו, ואחרי חשיבה ביקורתית, תינתן התשובה אם ההחלטה לקיים סוג זה או אחר של דיאלוג הייתה אמצעי למתן זכות שווה לנוכחות שווה לכולם, או שמא הייתה אמצעי לשימור המצב שבו לחלק מהתלמידים ומהמורים שמורה הזכות - ולאחרים לא.

תהליך חלופי לקיום הדיאלוג האישי והחברתי בבית הספר מורה המזמן תלמיד לשיחה אישית יכול להביא נושאים החשובים לו, והוא יכול לבקש מהתלמידים להביא את הנושאים שבהם היו רוצים לעסוק במרחב האישי. המורה צריך לתרגם לתלמיד את אופני השיח ואת מרחבי השיח האפשריים באותו נושא. עליו לבקש מהתלמיד לבחור יחד אתו במרחב ובאופן הדיאלוג הרצויים לדעתו.

נדגים את האפשרויות הקיימות במקרה שבו התלמיד מגיע אל המחנך עם בעיית תשלום לטיול שבית הספר מתעתד לקיים. המורה יכול להבהיר לתלמיד שלפניו כמה אפשרויות וכמה מרחבים לעיסוק בנושא:

1. אפשר לדון בנושא כבעיה אישית במרחב האישי: במקרה זה המורה יקיים שיחה אישית עם התלמיד. הוא יקשיב לדבריו ויגלה אמפתיה לתחושותיו הקשות הנובעות מכך שידו אינה משגת לשלם בעבור הטיול, וכתוצאה מכך - לחוסר יכולתו לצאת אליו. אם יש בבית הספר מנגנון של גיוס תרומות, המורה יפנה לשם את התלמיד, או יפנה בעבורו לגורמים המטפלים.
2. אפשר לדון בנושא כבעיה אישית במרחב החברתי: במקרה זה המורה פותח בפני התלמיד את האפשרות לשתף את חבריו בקבוצה בעובדה שהוא איננו יוצא לטיול מאחר שאין לו את המשאבים הדרושים. המורה יכול להזמין את התלמידים להתייחס לדברים באופן רגשי או בדרך אחרת. מיקוד השיחה במקרה זה יהיה התלמיד הספציפי ומצוקותיו.

3. אפשר לדון בנושא כבעיה חברתית במרחב האישי: המורה יכול לשוחח עם התלמיד על הקושי הכלכלי שלו לצאת לטיול, ולהפנות את תשומת לבו לכך שהבעיה שהוא מעלה היא בעיה חברתית ששותפים לה תלמידים רבים. מדינת ישראל כבר נתנה בעבר את דעתה על בעיה זו וחוקקה חוקים האוסרים למנוע מילד יציאה לטיול בגלל בעיות תשלום של הוריו. לפיכך, אפשר לסייע לו לממש את זכותו החוקית. אפשרות נוספת, אם התלמיד מעוניין בכך, היא להביא את הבעיה החברתית למרחב החברתי ולתת לה פתרונות מערכתיים.

4. אפשר לדון בנושא כבעיה חברתית במרחב החברתי: דיון מסוג זה מחייב הגדרה מחודשת של הבעיה. מדובר בתופעה חברתית של אי שוויון בין תלמידים בעלי יכולת לבין תלמידים מחוסרי יכולת, הבאה לביטוי בכך שתלמידים רבים אינם יוצאים לטיול. כבעיה חברתית יש לבחון את השפעותיה על התלמידים שאינם יוצאים לטיול, אך לא פחות מכך את השפעתה על התלמידים היוצאים לטיול ואת השפעתה על הכיתה כולה (פיצול הכיתה, קנאה בין קבוצות, ועוד).

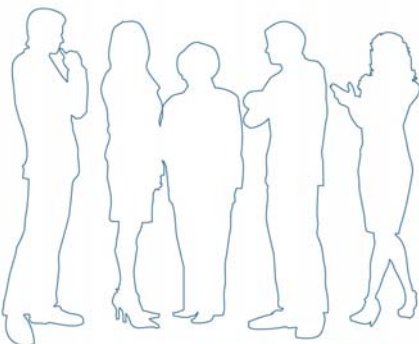
הקבוצה יכולה להיות שותפה בחיפוש אחר פתרונות למכלול הבעיות שהתופעה מייצרת. פתרון אפשרי הוא שהתלמידים כולם יצאו לשבוע עבודה כדי לממן את הטיול בעבור כולם. באופן כזה, לא מדובר עוד בגיוס כסף בעבור התלמידים הבאים משכבות מצוקה אלא ביצירת מצב שוויוני שבו כל התלמידים ממנים את הטיול לעצמם בעבודה משותפת. פתרון מסוג זה נותן מענה לפיצול הכיתתי. לאחר שהובהרו לתלמיד באופן אישי מרחבי הדיאלוג האפשריים וצורות השיח הקיימות, הוא יוכל לבחור באופן מודע בדרך המתאימה לו. אם מוסדות בית הספר יעמידו לרשות המורים והתלמידים את אופני השיח המתוארים, דומה שיכולת ההשתקה של נושאים מסוימים או של דרכי פעולה רבות תצומצם.

האגודה הישראלית ללימוד הילדים בקבוצים וארגונים

זהות סמכות ומנהיגות

**בתרבות של
שינוי ואי-ודאות**
סדנת "טביסטוק" הישראלית

8-5 ביולי, 2009

י"ג-י"ד בתמוז תשס"ט

מלון מרגו, ערד

לפרטים נוספים ניתן לפנות אל:
חוני גרבי, מנהל הקדם-סדנה
כתובת דוא"ל: ofek-opg@actcom.co.il
מספר טלפון: 09-9581515 או 050-5640022

המסלול האקדמי
המכללה למינהל
תוכנית ה-MBA
בפסיכולוגיה עסקית וניהולית
www.freud.co.il

לכל אחד החי בין הירדן לים - ישנו חלום על מדינה בה יוכל לחיות ועמה יוכל להזדהות.

אתם מוזמנים לכנס השנתי של עמותת "בסוד שיח" שיתקיים השנה בתקופת בין המצרים - ימים בהם מתאבל העם היהודי על חורבן בית המקדש. חלק מהיהודים בינינו מוצאים עצמם חרדים מפני "חורבן בית שלישי". התחושה היא שהברית שכרתנו - כדי להגשים את החלום הלאומי - עומדת בסימן שאלה. אחרים הרואים במקום הזה ארץ מולדת חרדים לחלום לא פחות. לעומתם יש הרואים את העשייה, הדאגה לזולת ואת הכוחות שעדיין שומרים על התקווה לצמיחה, סמן לאיחוי הקרעים והתחדשות.

שומעים הרבה קולות כואבים:

|| מוסדות שפעם סמכנו עליהם מאבדים את אמונתם: המנהיגות נראית מושחתת, הצבא נראה כאילו איבד את כושר ההרתעה שלו וגם טוהר הנשק עומד בסימן שאלה. || הדוגלים בצדק חברתי רואים חברה שמתכחשת לצרכי החלשים ויוצרת פערים כלכליים בין שכבות העם. || שומרי מסורת וחרדים חווים בחברה מתחללת ומתריסה ואף בהנהגה המסרבת לכבד את צרכיהם הדתיים ברמה הציבורית והפרטית. עוינות ומידור כלפי ציבור זה הם מעשים שבכל יום. || מנגד עולים חדשים הוזמנו להצטרף לבית הלאומי אך נתקלים בחוסר התחשבות בצרכיהם הייחודיים. פתרון הוא להתבדל מכלל העם. || אנשי התיישבות רואים את המפעל שלהם - שקם בתימכת ממשלות ישראל - נזנח ומתפורר. יש המגדירים את מפעל התיישבות ביו"ש כ"מכשול לשלום", בעוד מקימו מאמינים בזכות לריבונות על כל שטחי ארץ ישראל ועל כל תושביה. עם זאת ראו את מנהיגי המחנה "שלהם" מבצעים התנתקות מעזה תוך פירוק יישובים פורחים. כיום "פליטי עזה" יושבים ביישובים זמניים וחשים שנשכחו. || העם הפלסטיני רואה את מדינתו לעתיד מצטמקת מול התרחבות מפעל ההתנחלות בשטחים ומול גדר הפרדה המנתקת כפרים רבים מאדמותיהם. בירת המדינה הפלסטינית בירושלים הולכת ומתנתקת מהם, כתוצאה מהתרחבות האוכלוסייה היהודית בשטחים ושכונות בעיר ובסביבותיה. || גם העם הפלסטיני ממוצל בין זרם דתי, שאינו מתפשר על ריבונות בכל פלסטין ועל התושבים שבה, לבין זרם פרגמטי יותר שנתפס בעיניהם כוותרן ומושחת. || אנשי שמאל שהאמינו בפתרון של שתי מדינות לשני עמים חזו ברצח מנהיגם, בקריסת הסכמי אוסלו ובפיצול והקצנה בעם הפלסטיני. כיום הערוב בין האוכלוסיות כמעט ואינו מאפשר הפרדה לשתי מדינות ומדינה דו-לאומית נראית אולי כפתרון היחיד בעידן הפוסט-ציוני. || פלסטינים - אזרחי ישראל - נושאים מקבלת זכויות שוות במשאבים, בתעסוקה ובחינוך. הבחירות האחרונות העלו לשלטון מפלגה הקוראת להם לבחור בין זהותם כפלסטינים וזהותם כאזרחי מדינת ישראל. ||

בכל הקבוצות אנשים חשים פגיעה ומידור. קולות קיצוניים - משני עברי הקו הירוק - מקבלים הד, בעוד הקול המתון משתק והשיח הציבורי נהיה תוקפני ואלים. הקול הפוסט-ציוני גובר: מדינה דו-לאומית, מדינת כל אזרחיה או מדינה דתית המושתתת על המקורות הכתובים. במצב כזה, יש הבחורים לחיות בבועה משלהם, תוך התעלמות מהמצוקה הגוברת מסביב. כאשר קולות הכאב פולשים לבועה הנוחה הם מעוררים רגשי אשם אך גם זעם בשל המתקפה על הגבולות האישיים. לכל אחד מאיתנו ישנו חלום איך האזור צריך להראות ואיך כל אחד ימצא את עצמו חי בסביבה אנושית ומדינית אוהדת. לא רק שחלומות אלה מתנגשים זה בזה, אלא שגם האפשרות להגשימם הולכת ומתפוגגת. האם ישנו מקום בחברה שלנו לקיום בצוותא של כל החלומות האלה - הנתפסים בעיני אחרים כסיוט? אנו ב"בסוד שיח" מאמינים שדרך ההידברות בין הפלגים והקטבים השונים, ניתן לכל אחד למצוא את עצמו בשלם החברתי ואפילו ללמוד לתת הכרה לאלה הכואבים כאבים אחרים.

"ההיינו כחולמים?" מה קרה לחלום על תקומה לאומית בין הירדן לים?

הזמנה לכנס ה-14 של עמותת "בסוד שיח"

20-22 יולי 2009,

כ"ח תמוז-א' אב תשס"ט

מתחם פנימיית "נתיב מאיר"
רח' הפסגה 7, שכונת בית וגן, ירושלים

לעמותת בסוד שיח שלוש הנחות יסוד המאפיינות את תפיסת עולמה:

בבסיס העמדות וההתנהגויות של קבוצות שונות קיימים תהליכים לא מודעים הנובעים מתפיסות, אמונות, צרכים ורגשות אנושיים אשר חלקם גלויים וחלקם סמויים.

קיומן של דעות ואידיאולוגיות שונות ואף מנוגדות בחברה הוא אפשרי ורצוי, בהיותו מעודד התפתחות והפריה הדדית במציאות משברית.

כל שלם מורכב מניגודים, ובהיות השלם יצירה דינמית חיה, אפשרי קיום דיאלוג פנימי בין מרכיביו השונים.

מבנה הכנס

אירועי הכנס השונים הם מסגרות למידה מונוט, המאפשרות למשתתפים לחוות ולהתנסות בסוגי למידה שונים, על עצמם ועל הסביבה בה הם נמצאים. לכל מסגרת כזו יש מטרה מרכזית או משימת למידה שונה וייחודית, הנשמרת לאורך הכנס. היא מתקיימת במסגרת טריטוריאלית מוגדרת וקבועה, עם מנחה (מנחים) קבוע (קבועים) ומסגרת זמן מוגדרת ומדוייקת. הכנס עצמו הוא מעין ארגון למידה זמני, שיש בו 'חולמים' מכל קשת החברה, ובתוכו הנהלה, צוות ומשתתפים. מבנה זה משמש כמסגרת להתבוננות וחקירה על תהליכי תקשורת, על פוליטיקה ועל יחסים בחברה: בין אנשים, בין קבוצות ובין הקבוצות לבין הסמכות הפורמלית והמנהיגות.

מליאת פתיחה: כל משתתפי הכנס וצוות הכנס.

במליאת הפתיחה יוצגו בפני המשתתפים מטרות הכנס, מבנהו ואירועיו השונים. במפגש זה מוזמנים הכל לחקור את ציפיותיהם, מחשבותיהם ורגשותיהם בעת חציית הגבול בין המציאות בחוץ אל הכנס.

קבוצת דיאלוג בין חלומות: עד 12 משתתפים בקבוצה, ושני יועצים.

מטרה מרכזית: לקיים דיאלוגים בין חולמי חלומות ובעלי נרטיבים שונים, סותרים או משלימים וכן לחקור את התהליכים המאפשרים או מונעים קיום דיאלוגים אלה בקבוצה הקטנה, בעת התרחשותם.

קבוצת למידה גדולה: כל המשתתפים, 3 עד 4 יועצים.

מטרה מרכזית: לחקור את השימוש בשפה, את הפוליטיקה ואת התהליכים המתרחשים ב"שלם" הישראלי הנמצא בגבולות המשימה והחדר. ארוע מערכת: כל המשתתפים וצוות הכנס.

מטרה מרכזית: לחקור את המערכת החברתית והפוליטית הנבנית במהלך ארוע זה, את היחסים בין תתי הקבוצות השונות, התפתחות זהויות קבוצתיות והתפתחות השפות השונות - שפת הכוח מול שפת הדיאלוג - המתפתחות ביניהן בעת התרחשותם של האירועים. הארוע יפתח ויסתיים במליאה של כל באי הכנס.

קבוצות התבוננות, חקירה ויישום: עד 6 משתתפים בקבוצה, ויועץ. מטרה מרכזית: להתבונן ולנתח את אשר חוו המשתתפים, מתוך המקום האישי והמערכתי אותו מלאו לפני, לקראת ובמהלך הכנס. זאת, על מנת להבין את מקורות החלום ולפתח דרכים אפשריות ליישם את הלמידה במערכות ובקהילות שונות.

מליאת סיום: כל משתתפי הכנס וצוות הכנס

במליאה זו המתקיימת לקראת סיום הכנס, מוזמנים המשתתפים והצוות לבטא מחשבות, דימויים ורגשות, הקשורים להתנסויותיהם במהלך הכנס, המלווים אותם בעת חציית הגבול בחזרה אל מציאות חייהם.

שפת הכנס: שפת הכנס היא עברית.
שימוש בשפות אחרות במהלך הכנס פתוח לחקירה ולמידה.

המשימה המרכזית של הכנס הינה:

לחוות וללמוד על חלומות ותהליכים מודעים ובלתי מודעים, הקורים במסגרת הכנס, ברמה התוך-אישית, הבין-אישית והמערכתית. מתוך התבוננות בחוויותינו אלה נוכל להעמיק את הבנת הזיקה והיחסים הקיימים מחוץ לכנס, בתוך ובין קבוצות שונות בחברה הישראלית.

בכנס השנה אנו מעוניינים לחקור וללמוד את מקורו ואופיו של השיח המוקצן בחברה, תוך מתן דגש למתרחש בציבוריות הישראלית כולה: מה קרה לחלום הציוני ומה קרה לחולמיו? מה קרה למתנגדיו - פלסטינים אזרחי ישראל, חלק מהיהודים החרדים, חלקים מהשמאל היהודי וגם חלקים מהימין היהודי - אלה החולמים חלומות אחרים, ומה קרה לחלומם:

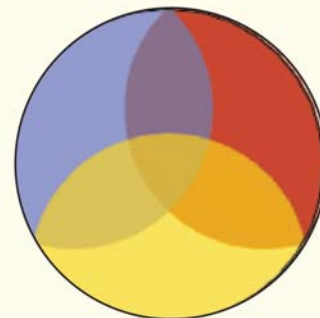
אמי מיועד לכל אחד ואחת, המעוניין:

הכנס מיועד לכל אחד ואחת, המעוניין:

להתנסות ולהבין לעומק, דרך החווייה וההתנסות, את הזיקה שבין החלומות האישיים לבין המציאות החברתית פוליטית המתרחשת בגבולות הכנס, ובינם לבין זו המתרחשת בחיי היום יום, מחוץ לגבולות הכנס.

לזהות, לפרש ולהכיר את המרכיבים הלא-מודעים המשפיעים על התפקוד של המערכת החברתית והפוליטית.

לחוות דיאלוג אישי, תוך קבוצתי ובין הקבוצות השונות בחברה, כולל הסמכות ומייצגי השלטון.

זמן ומקום הכנס:

הכנס יפתח ביום ב', כ"ח תמוז תשס"ט, **20.07.09 בשעה 13:00**
בדיוק. הגעה לכנס החל משעה 12:00.

הכנס יסתיים ביום ד', א' אב תשס"ט, **22.07.09 בשעה 18:00**.
ההשתתפות הינה רציפה במשך כל ארועי הכנס.

הכנס יתקיים במתחם פנימיית 'נתיב מאיר', רח' הפיסגה 7, שכונת
בית וגן, ירושלים

עלות הכנס:

- 600 ש"ח למשתתף יחיד, כולל לינה בחדר של שלושה אנשים.
- 400 ש"ח למשתתף, ללא לינה במקום.

■ ניתן גם להזמין חדרי לינה בבתי הארחה אחרים, בהסדרי לינה ישירים בין
המשתתף לבית ההארח:

מלון 'ח' - רח' הפסגה 3, שכונת בית וגן, ירושלים, טל' 02-5675555 בעלות של
400 ש"ח לזוג ללילה, או 330 ש"ח לאדם בחדר יחיד ללילה. (נא לציין שאת/ה
שיך לכנס "בסוד שיח". יהיה סידור לארוחת בוקר אירופאית: קפה ומאפים)

אכסניית בית וגן - רח' הפסגה 8, שכונת בית וגן, ירושלים, טל' 02-6420990
בעלות של 390 ש"ח לזוג ללילה, או 295 ש"ח לאדם בחדר יחיד ללילה. (המחיר כולל
ארוחת בוקר.)

ארוחות: האוכל המוגש הינו גלאט כשר. ללנים במקום, המחיר כולל פנסיון
גלא. ביום הראשון תוגש ארוחת צהריים קלה בלבד, וביום האחרון בוקר וצהריים.
למשתתפים שיבחרו שלא ללון במקום - המחיר כולל ארוחת צהריים וערב בלבד.
תשלום ראשון: בסך 250 ש"ח. (יש לצרף לטופס ההרשמה).

מועד אחרון להרשמה: 15.7.09. לנרשמים עד 15.5, תנתן אפשרות פריסת תשלומים
ל- 3 תשלומים.

זריסת תשלומים לכנס: תשלום ראשון 250 ש"ח בזמן ההרשמה, שאר הסכום בציקים
דחויים ל- 15.6.09 ו- 15.7.09 שישלחו יחד עם טופס ההרשמה.

ביטול: ביטול שנעשה עד תאריך 15.6.09 יחוייב בתשלום 100 ש"ח. ביטול
שנעשה לאחר 15.6.09 יחוייב בתשלום 250 ש"ח.

זנחה לחבר "בסוד שיח": 75 ש"ח למשלמים דמי חבר לשנת 2009. בהודמנות זו, אנו
אומינים אותך להיות חבר בעמותת "בסוד שיח". עלות חברות שנתית בעמותת "בסוד
שיח" הינה - 250 ש"ח.

מלגות: קיימת אפשרות למספר מצומצם של מלגות השתתפות. בקשות למלגות יש
להגיש בצרף טופס ההרשמה עד לתאריך 10.06.09. התשובה למגיש הבקשה תינתן
גד 15.06.09

יתן לתרום לכנס, למלגת השתתפות בכנס ("איש אשר ידבנו לב") או ישירות לעמותה.
התורמים יקבלו אישור המזכה אותם בזיכוי במס הכנסה ע"פ אישור 46 א' של מס
הכנסה.

בירורים בנושא תשלום והרשמה

משרדי העמותה: 03-6950667, פקס: 03-6950489.
דוא"ל: b_siach@netvision.net.il

לקבלת מידע בנושאים הקשורים לכנס:

דורי בר-לב 054-4207084 barlevdy@netvision.net.il
חנה היימן-פסח 050-7430060 hanaeli@dvr.org.il
או
b_siach@netvision.net.il

מנהל/מנהלת ארגון הכנס

היועצים בכנס הינם אנשי מקצוע מנוסים המייצגים את קשת העמדות והאמונות
בחברה הישראלית. כיועצים, יציע הצוות למשתתפים את תובנותיהם ופרשנויותיהם
למתרחש ב"כאן ועכשיו", ולהתנסויותיהם, תחושותיהם וחוויותיהם הקשורות
למתרחש במהלך האירועים בכנס. אירועי הכנס השונים מיועדים לאפשר ליועצים
ולמשתתפים גם יחד ליצור מרחב המכיל רגשות קיומיים עמוקים ועזים, וניהול
הקונפליקט גם בהעדר פתרון עכשווי ומיידי.

מנהלת הכנס:

רותי דואק
פסיכולוגית קלינית בכירה, אנליטיקאית קבוצתית. חברת עמותת
"בסוד שיח" והמכון הישראלי לאנליזה קבוצתית. חיפה.

משנים למנהלת בכנס:

מרים פרוכטמן
יועצת חינוכית, יועצת ארגונית, מאמנת אישית, מנחת קבוצות.
חברת הנהלת "בסוד שיח".

סלים חליפי
B.A. בעבודה סוציאלית, עובד בש.ב.ס, מרפאות לבריאות הנפש,
רמ"ם, עמותת עלם, פסיכותרפיסט ויועץ ארגוני, חבר ב"אפק".

משנה למנהלת הכנס לענייני אדמיניסטרציה:

דורי בר-לב
M.A. יועץ ארגוני, יועץ לפיתוח מנהיגות בצה"ל, מנחה קבוצות,
אדריכל נוף. תושב כפר - סבא.

מנהלנית:

חנה היימן-פסח MPA מנהל ומדיננית, יועצת ציבורית, בוגרת הנחיית קבוצות אוני
ת"א, מנהלת מפעם דרום, יועץ ארגוני וניהול תהליכי שינוי
ברשויות מקומיות. חברת הנהלת "בסוד שיח", תושבת קיבוץ
דביר.

צוות המנחים:

יבחר מתוך רשימת המנחים הבאה (עפ"י סדר הא'-ב')
ייתכנו שינויים של הרגע האחרון

טל אלון
פסיכולוגית חברתית, יועצת ארגונית בכירה ומנחת קבוצות,
יו"ר עמותת "בסוד שיח", תושבת הרצליה.

ידידיה אריאל
מהנדס, חבר הנהלת "בסוד שיח", מנחה קבוצות דיאלוג, תושב
דולב.

דורי בר-לב
ד"ר אבי ברמן
פסיכולוג קליני בכיר, אנליטיקאי קבוצתי, מכון תל-אביב
לפסיכואנליזה בת זמננו, המכון הישראלי לאנליזה קבוצתית,
אוניברסיטת תל אביב, ממיסדי עמותת "בסוד שיח"

עדינה בר-שלום
רותי דואק
חנה היימן-פסח
סלים חליפי
גבי כהן
יו"ר המכללה החרדית ירושלים, תושבת תל אביב.

ברוך כהנא
עדה מאיר
סבטה מודל
מרים פרוכטמן
רוחי רוזנברג
יועץ חינוכי, M.A. מנהל המרכזים הפדגוגיים במרכז 'מעייין
החינוך התורני', ממונה על החינוך המיוחד בשפ"י, חבר עמותת
"בסוד שיח", מנחה קבוצות דיאלוג, תושב ירושלים.
פסיכולוג קליני-מריך, פסיכולוג אנליטי. מלמד במכללת הרצוג
ובאוניברסיטה העברית.

M.A. יועצת ארגונית, מנחה קבוצות, פסיכותרפיסטית בעמך.
חברה ב: "בסוד שיח", "אפק", IFSI, ואיפ"א. תושבת ת"א.
B.A. בעבודה סוציאלית, מנחת קבוצות פסיכודרמה- לימודי
קבוצות ופסיכודרמה אנליטית. תושבת תל-אביב.

יועצת ארגונית, יועצת חינוכית ומגשרת, עוסקת בהכשרה, ייעוץ
והדרכה לחיי משפחה וזוגיות, מנחת קבוצות, מנחת קבוצות
דיאלוג, חברת הנהלת "בסוד שיח", תושבת ירושלים.
פסיכולוגית קלינית, מנחת קבוצות, מנהלת מהו"ת (מרכז חוסן
להיערכות והתמודדות בחרום), ממיסדי ויו"ר ראשון של "בסוד
שיח", תושבת קרני שומרון.

סאיד תלי-
עובד סוציאלי, מגשר מוסמך במשפחה, מתמחה בטיפול קבוצתי
אנליטי, חבר וועד מנהל בסוד שיח ופרקטיקה פרטית.